

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ
ของหน่วยงานราชการ

๒ 1 ส.ค. 2552

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ
ของหน่วยงานราชการ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
พฤษภาคม 2552

อมรินทร์ วินัยเสถียร. (2552). *ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยงานราชการ*. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. พิศมัย จารุจิตติพันธ์.

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่มีและไม่มี การใช้ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) และความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงาน ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิรายปีประกอบด้วยมูลค่าการเบิกจ่ายงบประมาณ ตั้งแต่ปี 2545 ถึงปี 2550 และผลการปฏิบัติงานแยกตามกระทรวงปี 2548 ถึงปี 2550 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน และค่าสถิติที

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลังจากการใช้ระบบ GFMS หน่วยงานราชการมีสัดส่วนการเบิกจ่ายงบประมาณโดยภาพรวมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย หน่วยงานราชการที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้นจำนวน 14 กระทรวง มีการเบิกจ่ายงบประมาณลดลงจำนวน 7 กระทรวง การเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยงานราชการโดยรวมไม่บรรลุประสิทธิผลคือต่ำกว่าเป้าหมาย แต่มีการเบิกจ่ายดีขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS หน่วยงานราชการที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณบรรลุเป้าหมายมีเพียง 6 กระทรวง มี 13 กระทรวงที่มีการเบิกจ่ายดีขึ้นหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMS และมี 8 กระทรวงที่มีการเบิกจ่ายลดลงหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMS

2. เมื่อพิจารณาตามหมวดรายจ่าย การเบิกจ่ายงบประมาณโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2 หมวด มีการเบิกจ่ายงบประมาณลดลง 3 กระทรวง การเบิกจ่ายงบประมาณโดยภาพรวมไม่มีประสิทธิผล แต่มีการเบิกจ่ายเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS การเบิกจ่ายงบประมาณที่บรรลุเป้าหมายคือ หมวดบุคลากร หมวดดำเนินการ และหมวดเงินอุดหนุน การเบิกจ่ายงบประมาณที่เพิ่มขึ้นหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMS คือการเบิกจ่ายหมวดดำเนินการ และหมวดเงินอุดหนุน การเบิกจ่ายงบประมาณที่มีการเบิกจ่ายลดลงหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMS คือการเบิกจ่ายหมวดบุคลากร หมวดลงทุน และหมวดรายจ่ายอื่น

3. ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงไม่มีความสัมพันธ์กันกับผลประเมินการดำเนินงานทั้งในภาพรวมและในรายด้าน ทั้งในด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ และด้านการพัฒนาองค์กร

คำสำคัญ :

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยงานราชการ
ผลประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ

THE EFFECTIVENESS OF GOVERNMENT EXPENDITURE
OF GOVERNMENT OFFICES.

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Economics Degree in Managerial Economics
at Srinakharinwirot University

May 2007

Amarin Vinaisathien. (2009). *The Effectiveness of Government Expenditures of Government Offices*. Master's Project, M.Econ. (Managerial Economics). Bangkok : Graduate school, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Dr. Pisamai Jarujitipant.

The purposes of this research were studying about the effectiveness of expenditures of the government offices, ministry, in the pre and post periods using the Government Fiscal Management Information System : GFMS and the relationships with the result of the assessment of government operations. The data used for this study were the annually secondary data in 2002 to 2007. The analysis techniques and statistics used for this research were descriptive, means, percentages and the Pearson Product - Moment Correlation.

The results were as follow :

1. The effectiveness of government expenditures after using GFMS were better than before. Fourteen offices performed better effectiveness and seven offices performed less effectiveness. Although the government expenditures were ineffectiveness, however the government expenditures a little bit more increased before using GFMS. There were only six offices performed accomplishment, thirteen offices performed better than before and eight offices performed worse than before.

2. In the aspects of five expenditure items, only two items were increased as well as three items were decreased. All items were ineffectiveness, however the government expenditures a little bit more increased using GFMS. There were three items performed accomplishment, two items performed better. The effectiveness item were personnel, operation and subsidy, however the operation and subsidy items performed better while personnel, investment and other expenditure items performed worse.

3. The effectiveness of government expenditures by offices had no significantly correlation with the result of the assessment of government operations either or in the aspects of operation plan, quality of services, efficiency of operation and organized development.

Key Words :

The effectiveness of government expenditures of the government offices.

The assessment of government operation of the government offices.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณของหน่วยงานราชการ ของ
อมรินทร์ วินัยเสถียร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. พิศมัย จารุจิตติพันธ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. อ้อทิพย์ ราษฎร์นิยม)

คณะกรรมการสอบ

.....

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. พิศมัย จารุจิตติพันธ์)

.....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ไมตรี อภิพัฒนะมนตรี)

.....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ประภาพร เฟื่องฟูสกุล)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

คณบดีสำนักวิชาเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู สุขารมณ)

วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้เป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. พิศมัย จารุจิตติพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ไมตรี อภิพัฒนะมนตรี และอาจารย์ประภาพร เฟื่องฟูสกุล คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำเพิ่มเติม ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์การจัดการ

ขอบพระคุณ คุณพ่อ พี่น้อง เพื่อนๆ ร่วมทำงานและร่วมเรียนทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาวิจัย อีกทั้งคุณวรรณ เจริญรุ่งเรืองผู้คอยช่วยเหลือและเป็นผู้ให้กำลังใจโดยตลอดในการศึกษาและทำการวิจัยครั้งนี้

คุณประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่คุณบิดา-มารดา ครูอาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่าน

อมรินทร์ วินัยเสถียร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตการวิจัย.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	10
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงบประมาณ.....	10
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างงบประมาณรายจ่าย.....	19
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับระบบ GFMS.....	25
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำและประเมินผลการปฏิบัติราชการ.....	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
	ข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	34
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	34
	การรวบรวมข้อมูล.....	34
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	54
	สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
	สรุปผลการวิจัย.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
อภิปรายผลการวิจัย.....	59
ข้อเสนอแนะ.....	61
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	66
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	75

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี 2545 - 2550.....	3
2 ร้อยละของรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวมแยกตามกระทรวง ปี 2545 – 2550	39
3 ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีและมีระบบ GFMS แยกตามกระทรวง.....	41
4 ร้อยละการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มี และมีระบบ GFMS แยกตามกระทรวง.....	43
5 ร้อยละของรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวมแยกตามหมวดรายจ่าย.....	44
6 ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีและมีระบบ GFMS แยกตามหมวดรายจ่าย.....	45
7 ร้อยละการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มี และมีระบบ GFMS แยกตามหมวดรายจ่าย.....	46
8 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ กับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพตามแผนปฏิบัติการ.....	47
9 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ กับผลประเมินการดำเนินงานในด้านคุณภาพการให้บริการ.....	48
10 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ กับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติการ.....	49
11 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ กับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กร.....	50
12 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ กับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการด้านภาพรวม.....	51
13 สรุปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ กับผลประเมินการดำเนินงานใน 5 ด้าน สำหรับปี 2548 - 2550.....	52
14 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2545 - 2546 แยกตามกระทรวง.....	67
15 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2547 - 2548 แยกตามกระทรวง.....	68
16 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2549 - 2550 แยกตามกระทรวง.....	69
17 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2545 - 2547 แยกตามหมวดรายจ่าย....	70
18 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2548 - 2550 แยกตามหมวดรายจ่าย....	70

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 คะแนนเฉลี่ยของผลประเมินการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการแต่ละด้าน แยกตามกระทรวง ประจำปี 2548.....	71
20 คะแนนเฉลี่ยของผลประเมินการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการแต่ละด้าน แยกตามกระทรวง ประจำปี 2549.....	72
21 คะแนนเฉลี่ยของผลประเมินการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการแต่ละด้าน แยกตามกระทรวง ประจำปี 2550.....	73
22 เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2545 - 2550.....	74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัยตามความมุ่งหมายที่ 1.....	8
2 กรอบแนวคิดในการวิจัยตามความมุ่งหมายที่ 2.....	9
3 การเบิก – จ่ายเงินด้วยระบบ GFMS.....	27
4 กรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ.....	30

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้ามีเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างมีเสถียรภาพอันยั่งยืน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้วยการบริหารและจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการใช้จ่ายของรัฐบาลควรมีการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพให้เข้าถึงทุกภาคส่วน ซึ่งตามแนวคิดของเคนส์ ได้เน้นย้ำว่าการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนและรายจ่ายของภาครัฐถือเป็นส่วนกระตุ้น (Injection) ระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากรายจ่ายของภาครัฐบาลเพื่อการบริโภคที่เพิ่มขึ้นจะทำให้การบริโภคของประชาชนเพิ่มขึ้น และรายจ่ายของรัฐบาลเพื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น จะทำให้เกิดการลงทุนในภาคเอกชน การจ้างงาน และแนวโน้มการบริโภคเพิ่มขึ้น จึงเป็นผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขสู่ประชาชน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนอง รวมทั้งมีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการบริหารจัดการเพื่อให้นโยบายของรัฐบาลบรรลุผลสำเร็จนั้นคือ งบประมาณ

งบประมาณ (Budget) มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เนื่องจากงบประมาณจะบอควัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นๆ ในการทำงบประมาณจะต้องวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมโดยประหยัด เป็นประโยชน์ และมีความเป็นไปได้ ซึ่งจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของงานที่จะทำและระยะเวลาของการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ตลอดจนหน้าที่หรือกิจกรรมส่วนต่างๆ ต้องรับผิดชอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากงบประมาณจะเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการวางแผนและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ แล้ว ฝ่ายบริหารยังสามารถใช้แผนงบประมาณเป็นเครื่องมือควบคุม กำกับ ติดตาม และการตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ในขั้นตอนการบริหารแผน การติดตามประเมินผล ซึ่งจะทำให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรค เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การจัดทำงบประมาณมีระบบที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย ในอดีตภารกิจและวงเงินงบประมาณของประเทศยังมีน้อยอยู่ จึงใช้ระบบงบประมาณ (Line-Item Budgeting) ซึ่งเป็นระบบที่

แสดงการใช้จ่ายเงินเป็นรายการตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงิน และให้ความสำคัญกับการควบคุมปัจจัยนำเข้า (Input) แต่ละรายการ มีข้อดีคือช่วยในการควบคุมการใช้จ่ายของหน่วยงานได้ดี เพราะมีการแสดงค่าใช้จ่ายไว้อย่างชัดเจน จึงง่ายต่อการปฏิบัติในการปรับเพิ่มหรือลดรายการ แต่มีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถวัดผลสำเร็จของงานได้ เพราะการอนุมัติเงินประจำงวดจะอนุมัติตามหมวดรายจ่ายมิได้อุบัติตามแผนงานหรือโครงการ ทำให้ไม่สามารถมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรที่จัดสรรให้แก่โครงการหนึ่งๆ กับผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคในการประเมินผลสำเร็จของการดำเนินงาน นอกจากนี้การควบคุมรายละเอียดของการใช้จ่ายเงินทำให้ผู้บริหารไม่มีความคล่องตัวในการบริหารงานเท่าที่ควร จึงไม่สามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

จากข้อบกพร่องของระบบงบประมาณแสดงรายการ ในปีงบประมาณ 2525 รัฐบาลจึงได้ปรับปรุงระบบงบประมาณ โดยนำหลักการและแนวทางการจัดทำงบประมาณแบบแผนงาน (Program Budgeting) มาใช้ผสมผสานกับระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ ซึ่งเป็นระบบที่มีความมุ่งหมายให้มีการเชื่อมโยงการจัดสรรงบประมาณเข้ากับการวางแผน มีการวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล แต่ในทางปฏิบัติยังมีเงื่อนไขและข้อจำกัดเกี่ยวกับเทคนิคที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ตัดสินใจ ปัจจัยทางการเมือง ทักษะของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนมาตรฐานการวัดผลงาน ซึ่งรัฐบาลก็ได้ดำเนินการปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด

จนถึงในปี 2546 รัฐบาลได้ปฏิรูปวิธีการงบประมาณเป็นแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting System) ซึ่งมุ่งเน้นผลสำเร็จของผลิตผลและผลลัพธ์ มีการกำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม มีแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจน มีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของงาน และสามารถวัดและประเมินผลการทำงานได้ โดยมีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเน้นความรับผิดชอบของผู้บริหารแทนการควบคุมรายละเอียดในการเบิกจ่ายแบบเดิม

นอกจากปรับปรุงรูปแบบงบประมาณแล้ว รัฐบาลยังได้ปฏิรูประบบฐานข้อมูลการคลังภาครัฐให้เป็นแบบรวมศูนย์ โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการบริหารงาน เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2547 เรียกว่าระบบ GFMS (Government Fiscal Management Information System) โดยระบบ GFMS จะสะท้อนให้เห็นถึงผลของการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมได้เป็นอย่างดี สามารถนำข้อมูลในระบบไปใช้ในด้านกรวางแผน การบริหาร รวมทั้งติดตามผลการเบิกจ่ายได้อย่างรวดเร็วทันต่อการตัดสินใจ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารสามารถ

กำหนดนโยบายและมาตรการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วทันการณ์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงบประมาณ. 2546 : ออนไลน์)

ตาราง 1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี 2545 - 2550

(หน่วย : พันล้านบาท)

ปี งบประมาณ	งบประมาณ รายจ่าย ¹	ผลเบิกจ่าย งบประมาณจริง ²	อัตราส่วนการเบิกจ่าย		ต่ำ (-) / เกิน เป้าหมาย ³
			เป้าหมาย ¹	จ่ายจริง ²	
2545	1,023,000.0	929,848.8	91.0	90.9	(0.1)
2546	999,861.1	899,136.3	92.0	89.9	(2.1)
2547	1,163,500.0	1,052,863.7	92.0	90.5	(1.5)
2548	1,250,000.0	1,140,551.4	92.0	91.2	(0.8)
2549	1,360,000.0	1,270,681.9	93.0	93.4	0.4
2550	1,566,200.0	1,472,526.8	93.0	94.0	1.0

ที่มา : 1. สำนักงบประมาณ พ.ศ. 2545 – 2550

2. ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS)

3. จากการคำนวณ

จากตาราง 1 แสดงผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ในปีงบประมาณ 2545 -2546 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเริ่มใช้ระบบ GFMS พบว่ามีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 0.1 และ 2.1 ในปี 2545 และ 2546 ตามลำดับ หรือเฉลี่ยแล้วต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.1 ต่อมาในปี 2547 เป็นปีที่เริ่มใช้ระบบ GFMS รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 92.0 พบว่ามีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายลดลงเหลือร้อยละ 1.5 สำหรับปี 2548 – 2550 เป็นช่วงหลังจากการใช้ระบบ GFMS รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 92.0 ในปี 2548 และร้อยละ 93 ในปี 2549 - 2550 ปรากฏว่ามีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณใกล้เคียงกับเป้าหมายมากขึ้นคือ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 0.8 ในปี 2548 และเกินกว่าเป้าหมายร้อยละ 0.4 และ 1.0 ในปี 2549 และ 2550 ตามลำดับ หรือเฉลี่ยแล้วเกินกว่าเป้าหมายร้อยละ 0.2

ในการวิเคราะห์ภาพรวมเศรษฐกิจและผลกระทบจากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของประเทศจะต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐซึ่งได้จัดการสถิติไว้หลายประเภท เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสทางการคลัง รัฐบาลจึงมี

นโยบายส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลในภาครัฐ โดยการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารการคลัง โดยจากเดิมแต่ละหน่วยงานจะใช้ระบบจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน มุ่งสู่การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ GFMS ที่มีหลักเกณฑ์ ขอบเขตการจัดเก็บข้อมูลที่เหมือนกัน ป้องกันการนับซ้ำ เป็นถือเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรเพื่อให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการบริหารและพัฒนาประเทศ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา นอกจากการปรับปรุงรูปแบบงบประมาณและการนำเอาระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) มาใช้ในการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแล้ว รัฐบาลยังได้ปรับปรุงระบบประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ เพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยกำหนดให้มีแผนการดำเนินงานล่วงหน้าที่สุดรับกับยุทธศาสตร์ของรัฐบาล ทำให้ส่วนราชการมีทิศทางดำเนินงานที่ชัดเจน มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยเป็นช่วงเวลาที่สอดคล้องกับการนำระบบ GFMS มาใช้ในการบริหารระบบงบประมาณ ซึ่งคาดว่าระบบ GFMS จะเครื่องมือสำคัญที่ส่งผลให้การบริหารระบบงบประมาณบรรลุเป้าหมายและน่าจะมีความสัมพันธ์ในทางเดียวกับผลการดำเนินงาน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความมีประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่าย ในช่วงก่อนและหลังใช้ระบบ GFMS ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยแยกเป็นกระทรวงและหมวดรายจ่าย รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลการปฏิบัติงานว่าความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร โดยมีความคาดหวังว่าการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. ศึกษาประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณของส่วนราชการในช่วงที่มีและไม่มี การใช้ระบบ GFMS แยกตามกระทรวง และหมวดรายจ่าย
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผล ประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการ ในการพัฒนาและบริหารจัดการ การใช้ระบบ GFMS ในการบริหารงบประมาณรายจ่ายให้เกิดประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ตั้งไว้

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ แยกตามกระทรวงและแยกตามหมวดรายจ่าย กระทำโดยใช้ข้อมูล 2 ช่วง ช่วงที่ 1 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ ในช่วงก่อนมีระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) ใช้ข้อมูลในช่วงปี 2545 – 2547 และช่วงที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ ในช่วงมีระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) ใช้ข้อมูลในช่วงปี 2548 – 2550

2. ประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ แยกตามกระทรวง คือส่วนราชการระดับกระทรวงของประเทศไทยรวม 21 หน่วยงาน ดังนี้

- 2.1 สำนักนายกรัฐมนตรี
- 2.2 กระทรวงกลาโหม
- 2.3 กระทรวงการคลัง
- 2.4 กระทรวงการต่างประเทศ
- 2.5 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- 2.6 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 2.7 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 2.8 กระทรวงคมนาคม
- 2.9 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.10 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 2.11 กระทรวงพลังงาน
- 2.12 กระทรวงพาณิชย์
- 2.13 กระทรวงมหาดไทย
- 2.14 กระทรวงยุติธรรม
- 2.15 กระทรวงแรงงาน
- 2.16 กระทรวงวัฒนธรรม
- 2.17 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 2.18 กระทรวงศึกษาธิการ
- 2.19 กระทรวงสาธารณสุข
- 2.20 กระทรวงอุตสาหกรรม
- 2.21 ส่วนราชการไม่สังกัด สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง

3. ประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ แยกตามหมวดรายจ่าย คือประเภทของรายจ่ายที่ระบุไว้ในงบประมาณประจำปี 5 หมวดรายจ่าย ดังนี้

- 3.1 หมวดบุคลากร
- 3.2 หมวดดำเนินงาน
- 3.3 หมวดลงทุน
- 3.4 หมวดเงินอุดหนุน
- 3.5 หมวดรายจ่ายอื่น

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ ด้านการพัฒนองค์กร กระทำโดยใช้ข้อมูลในช่วงปี 2548 - 2550 ซึ่งจัดเก็บรวบรวมโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ แยกตามกระทรวงและแยกตามหมวดรายจ่าย ได้แก่

1.1 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวง ในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS 2545 - 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMS 2548 - 2550 ซึ่งพิจารณาจากร้อยละการเบิกจ่ายต่องบประมาณรวม

1.2 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามหมวด ในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS 2545 - 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMS 2548 - 2550 ซึ่งพิจารณาจาก

- 1.2.1 ร้อยละรายจ่ายหมวดบุคลากรต่องบประมาณรวม
- 1.2.2 ร้อยละรายจ่ายหมวดดำเนินงานต่องบประมาณรวม
- 1.2.3 ร้อยละรายจ่ายหมวดลงทุนต่องบประมาณรวม
- 1.2.4 ร้อยละรายจ่ายหมวดเงินอุดหนุนต่องบประมาณรวม
- 1.2.5 ร้อยละรายจ่ายหมวดรายจ่ายอื่นต่องบประมาณรวม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง ได้แก่

2.1 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ แยกตามกระทรวง ในช่วง 2548 -2550 ซึ่งพิจารณาจากร้อยละการเบิกจ่ายต่องบประมาณรวม

2.2 ผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง ในช่วง 2548 – 2550 ซึ่งพิจารณาจาก

2.2.1 คณะแนววัดผลการปฏิบัติราชการด้านประสิทธิผลตามแผน
ปฏิบัติราชการ

2.2.2 คณะแนววัดผลการปฏิบัติราชการด้านคุณภาพการให้บริการ

2.2.3 คณะแนววัดผลการปฏิบัติราชการด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติ
ราชการ

2.2.4 คณะแนววัดผลการปฏิบัติราชการด้านการพัฒนาองค์กร

ข้อตกลงเบื้องต้น

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งพิจารณาจากร้อยละการเบิกจ่ายต่อ
งบประมาณรวมนั้น ผู้วิจัยกำหนดให้ค่าที่คำนวณได้ไม่เกินร้อยละ 100

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **งบประมาณ** หมายถึง แผนงานหรือโครงการสำหรับประมาณการด้านรายรับและ
รายจ่ายแสดงในเชิงปริมาณ
2. **ปีงบประมาณ** หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ของปีหนึ่งถึงวันที่ 30
กันยายน ของปีถัดไป และให้ใช้ปี พ.ศ. ที่ถัดไปนั้นเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น
3. **งบประมาณรายจ่าย** หมายถึง จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือก่อหนี้
ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณ
รายจ่าย
4. **การเบิกจ่ายงบประมาณ** หมายถึง การเบิกจ่ายจริงจากงบประมาณแผ่นดินของ
แต่ละกระทรวงและหมวดรายจ่าย ในปีงบประมาณ 2545 – 2550 ซึ่งครอบคลุมในประเด็น
เกี่ยวกับจำนวนเงินและร้อยละของการเบิกจ่าย
5. **กระทรวง** หมายถึง ส่วนราชการที่แบ่งออกเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่สุด ที่ระบุไว้ใน
งบประมาณประจำปี 2545 – 2550 แบ่งออกเป็น 21 หน่วยงาน
6. **หมวดรายจ่าย** หมายถึง ประเภทของรายจ่ายที่ระบุไว้ในงบประมาณประจำปี
2545 – 2550 แบ่งออกเป็น 5 หมวด ได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุน
และงบรายจ่ายอื่น
7. **ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government
Fiscal Management Information System : GFMS)** หมายถึง ระบบการบริหารงานการเงิน
การคลังภาครัฐโดยนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ เพื่อปรับกระบวนการเบิกจ่าย
งบประมาณให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับนโยบายการปฏิรูประบบราชการที่เน้นประสิทธิ-
ภาพและความคล่องตัวในการดำเนินงาน

8. **ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ** หมายถึง การเบิกจ่ายงบประมาณในปีงบประมาณ 2548 – 2550 เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณซึ่งกำหนดโดยสำนักงบประมาณ

9. **ผลประเมินการดำเนินงาน** หมายถึง ผลประเมินการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ในปีงบประมาณ 2548 – 2550 ซึ่งดำเนินการประเมินโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) โดยวัดผลการปฏิบัติงาน 4 ด้าน คือ ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ และด้านการพัฒนาองค์กร ประเมินค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับปานกลาง ระดับต่ำ และระดับต่ำมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการภายใต้กรอบความคิดที่ว่า การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารงบประมาณรายจ่าย จะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการเบิกจ่ายงบประมาณและนำมาซึ่งผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ โดยมุ่งศึกษาประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณจริงแยกตามกระทรวงทั้งหมด 21 กระทรวง และแยกตามหมวดรายจ่าย 5 ประเภท ตั้งแต่ปี 2545 - 2550 ดังสรุปในภาพประกอบ 1 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลการประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวงทั้งหมด 21 กระทรวง ตั้งแต่ปี 2548 - 2550 ดังสรุปในภาพประกอบ 2

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ

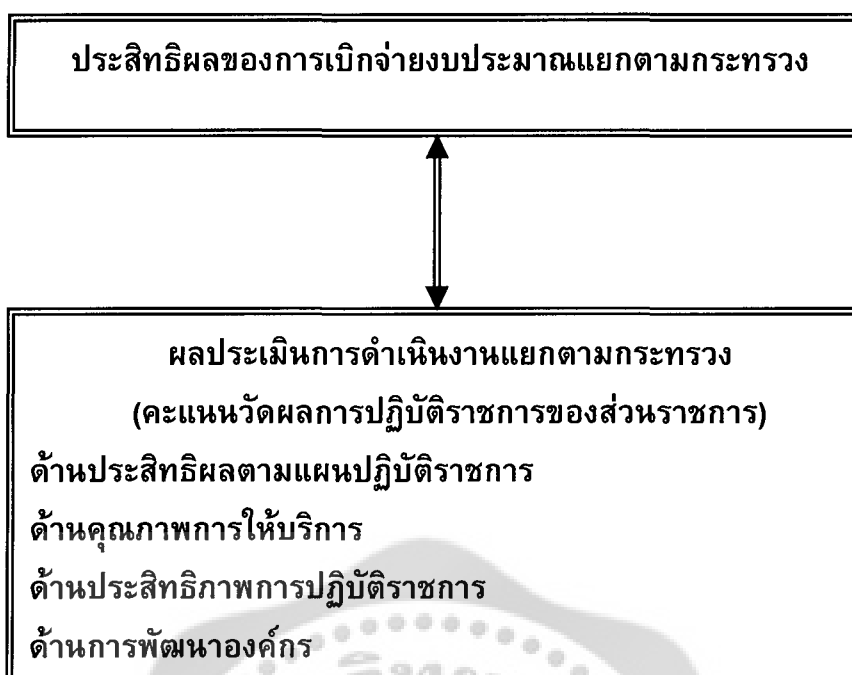
ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ ในช่วงไม่มีการใช้ระบบ GFMS

1. แยกตามกระทรวง
 - ร้อยละรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวม
2. แยกตามหมวดรายจ่าย
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดบุคลากรต่องบประมาณรวม
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดดำเนินการต่องบประมาณรวม
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดลงทุนต่องบประมาณรวม
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดเงินอุดหนุนต่องบประมาณรวม
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดรายจ่ายอื่นต่องบประมาณรวม

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ ในช่วงมีการใช้ระบบ GFMS

1. แยกตามกระทรวง
 - ร้อยละรายจ่ายประจำต่องบประมาณรวม
2. แยกตามหมวดรายจ่าย
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดบุคลากรต่องบประมาณรวม
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดดำเนินการต่องบประมาณรวม
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดลงทุนต่องบประมาณรวม
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดเงินอุดหนุนต่องบประมาณรวม
 - ร้อยละรายจ่ายหมวดรายจ่ายอื่นต่องบประมาณรวม

ภาพประกอบ 1 แสดงประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่มีและไม่มีระบบ GFMS

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ
กับผลประเมินการดำเนินงานใน 4 ด้าน

สมมติฐานในการวิจัย

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผล
ประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการบริหารการเบิกจ่ายงบประมาณและผลการปฏิบัติงานภาครัฐ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางประกอบการศึกษา โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับงบประมาณ
2. แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างงบประมาณรายจ่าย
3. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำและประเมินผลการปฏิบัติราชการ
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดระดับเกรด
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับงบประมาณ

1.1 ประวัติความเป็นมาของงบประมาณ

การงบประมาณมีประวัติการจัดทำครั้งแรกในประเทศอังกฤษในราวศตวรรษที่ 16 - 17 ซึ่งเป็นสมัยที่สภาผู้แทนราษฎรได้ประสบความสำเร็จในการสงวนอำนาจที่จะอนุมัติการจัดหารายได้และกำหนดรายจ่ายของรัฐบาล การจัดทำงบประมาณมีการพัฒนาต่อเนื่องกันมาจนถึงศตวรรษที่ 18 จึงมีการแพร่หลายออกไปจนทั่วทั้งทวีปยุโรปและแพร่หลายออกไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก สำหรับประเทศไทยมีประวัติการจัดทำงบประมาณดังนี้

ระยะก่อนปี พ.ศ. 2433 เป็นระยะที่มีการจัดทำบัญชีทรัพย์สิน บัญชีภาษีอากรต่างๆ เพื่อต้องการทราบทรัพย์สินของแผ่นดินมีอยู่ทั้งหมดเท่าใด และภาษีอากรที่รัฐจะเก็บได้มีจำนวนเท่าใด โดยไม่มีการจัดทำงบประมาณการรายจ่ายแต่ประการใด ในระหว่างปี พ.ศ. 2433-2486 ถือว่าเป็นระยะเริ่มแรกของการจัดทำงบประมาณนั้น ได้มีการจัดทำบัญชีและประมาณการรับ - จ่ายเงินตามงบประมาณ ต่อมาในปี พ.ศ. 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้รวมกรมพระคลังมหาสมบัติเข้ากับกรมบัญชีกลาง และทรงแบ่งส่วนราชการของกรมบัญชีกลางออกเป็น 6 กองด้วยกัน กองที่ 6 คือ กองงบประมาณ ดังนั้นจึงถือได้ว่า ประเทศไทยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องของงบประมาณแผ่นดินโดยตรงเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2469 ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้มีการปรับปรุงระบบงบประมาณทางด้านวิธีการปฏิบัติและหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความ

คลังตัวในการบริหารงาน ต่อมาปี พ.ศ. 2502 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและจัดตั้งสำนักงบประมาณขึ้น ทำหน้าที่เกี่ยวกับงบประมาณของประเทศ (ไพรัช ตระการศิรินนท์. 2544 : 14)

หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 สำนักงบประมาณได้เริ่มใช้ระบบงบประมาณแสดงรายการ (Line-Item Budgeting) ซึ่งเป็นระบบที่แสดงการใช้จ่ายเงินเป็นรายการตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงิน และให้ความสำคัญกับการควบคุมปัจจัยนำเข้า (Input) แต่ละรายการ มีข้อดีคือช่วยในการควบคุมการใช้จ่ายของหน่วยงานได้ดีเพราะมีการแสดงค่าใช้จ่ายไว้อย่างชัดเจน จึงง่ายต่อการปฏิบัติในการปรับ เพิ่ม/ลดรายการ แต่มีข้อบกพร่องที่ไม่สามารถวัดผลสำเร็จของงานได้ เพราะการอนุมัติเงินประจำงวดจะอนุมัติตามหมวดรายจ่ายมิได้อนุมัติตามแผนงานหรือโครงการทำให้ไม่สามารถมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรที่จัดสรรให้แก่โครงการหนึ่งๆกับผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคในการประเมินผลสำเร็จของการดำเนินงาน นอกจากนี้การควบคุมรายละเอียดของการใช้จ่ายเงินทำให้ผู้บริหารไม่มีความคล่องตัวในการบริหารงานเท่าที่ควร จึงไม่สามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

ข้อบกพร่องของระบบงบประมาณดังกล่าว ในปีงบประมาณ 2525 รัฐบาลจึงได้ปรับปรุงระบบงบประมาณ โดยนำหลักการและแนวทางการจัดทำงบประมาณแบบแผนงาน (Program Budgeting) มาใช้ผสมผสานกับระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ ซึ่งเป็นระบบที่มีความมุ่งหมายให้มีการเชื่อมโยงการจัดสรรงบประมาณเข้ากับการวางแผน มีการวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและประหยัด แต่ในทางปฏิบัติยังมีเงื่อนไขและข้อจำกัดเกี่ยวกับเทคนิคที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ตัดสินใจ บัญชีทางการเงิน ทักษะของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนมาตรฐานการวัดผลงาน ซึ่งรัฐบาลก็ได้ดำเนินการปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด

จนถึงวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2540 รัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปในลักษณะองค์รวม เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบบริหารภาครัฐให้ไปสู่ “รูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” ที่เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก มีการวัดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม มีความโปร่งใสและมอบความรับผิดชอบต่อผู้ปฏิบัติ ตลอดจนวิธีการทำงานที่มีความรวดเร็ว และคล่องตัวเพื่อสนองความต้องการของประชาชน เป็นระบบที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง แผนการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐแนวใหม่ที่สำคัญด้านหนึ่งก็คือการปฏิรูประบบงบประมาณ ตั้งแต่ปี 2546 รัฐบาลได้ปฏิรูปวิธีการงบประมาณเป็นแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting System) ซึ่งมุ่งเน้นผลสำเร็จของผลผลิตและผลลัพธ์ มีการกำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม มีแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจน มีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของงานและสามารถวัดและประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยมีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงาน

เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และเห็นความรับผิดชอบของผู้บริหารแทนการควบคุมรายละเอียดในการเบิกจ่ายแบบเดิม (ระบบงบประมาณของประเทศไทย, สำนักงานบริหารโครงการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ)

1.2 ความหมายงบประมาณ

งบประมาณ จัดเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานกิจกรรมของทุกหน่วยงาน เนื่องจากงบประมาณเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของงาน และมีความเกี่ยวเนื่องกับการบริหารทุกขั้นตอน การจัดทำงบประมาณในรูปแบบที่เหมาะสมจะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของงบประมาณจะแตกต่างกันออกไปบ้างตามกาลเวลา และลักษณะการให้ความหมายของนักวิชาการในแต่ละด้าน ซึ่งมองงบประมาณในแต่ละด้านที่ไม่เหมือนกันดังความหมายต่อไปนี้ (ณรงค์ สัจพันธ์โรจน์. 2539 : 2)

1.2.1 นักการบัญชีมองว่า งบประมาณ คือ เอกสารอย่างหนึ่งประกอบด้วยข้อความและตัวเลขซึ่งเสนอขอรายจ่ายเพื่อรายการและวัตถุประสงค์ต่างๆ ข้อความจะแจกแจงถึงรายการค่าใช้จ่าย (เช่น เงินเดือน ครุภัณฑ์ ค่าใช้สอย ฯลฯ) หรือวัตถุประสงค์ (เช่น การเศรษฐกิจ การศึกษา การป้องกันประเทศ ฯลฯ) และมีตัวเลขแนบอยู่ด้วยทุกรายการหรือทุกวัตถุประสงค์

1.2.2 นักปกครองมองว่า งบประมาณ คือ แผนสำหรับการใช้จ่ายเงินในวิสาหกิจหรือรัฐบาลในช่วงระยะเวลาหนึ่งอันแน่นอน ซึ่งฝ่ายบริหารจะเป็นผู้จัดเตรียมและนำเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อขออนุมัติก่อนที่จะดำเนินการตามแผนนั้น

1.2.3 นักบริหารมองว่า งบประมาณ คือ แผนที่แสดงออกในรูปของตัวเงินสำหรับระยะเวลาหนึ่งอันแน่นอนเกี่ยวกับโครงการดำเนินงานของรัฐบาล

1.2.4 Frank P. Sherwood มองว่า งบประมาณ คือ แผนเบ็ดเสร็จซึ่งแสดงออกในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการกะประมาณบริหาร กิจกรรม โครงการ และค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนในการดำเนินงานให้บรรลุตามแผนนี้ ซึ่งประกอบ ด้วยการกระทำ 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ จัดเตรียม การอนุมัติ และการบริหาร

สรุปการงบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จที่แสดงออกในรูปตัวเงินพร้อมกับการแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดภายในระยะเวลาหนึ่งๆ ตลอดจนการประมาณค่าใช้จ่ายและทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินโครงการให้บรรลุเป้าประสงค์ตามระยะเวลาที่กำหนด

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณ

งบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อยู่หลายประการ รัฐบาลสามารถนำเอางบประมาณแผ่นดินมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศให้เจริญก้าวหน้า และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนดังต่อไปนี้ (ณรงค์ สัจพันโรจน์. 2539 : 3-4)

1.3.1 ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ รัฐบาลสามารถจัดงานต่างๆ ทุกงานที่รัฐบาลประสงค์จะเนิ่นการไว้ในงบประมาณตามที่รัฐบาลเห็นว่าจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและตามกำลังเงินที่มีอยู่ และให้ทุกส่วนราชการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดไว้ในงบประมาณนั้นๆ โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกันตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง

1.3.2 ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ งบประมาณเป็นรายจ่ายจำนวนมาก การใช้จ่ายของรัฐบาลหากใช้จ่ายให้ดีและถูกต้องจะสามารถพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมหาศาล โดยรัฐบาลต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิผลและไปสู่โครงการที่จำเป็น และเป็นโครงการในด้านการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

1.3.3 เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรหรืองบประมาณของประเทศมีจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณให้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรหรือใช้จ่ายทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการวางแผนในการจะจัดสรรทรัพยากรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้านว่าจะจัดสรรไปด้านใดเท่าไร และนานเท่าไร และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้นด้วย เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุดและใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

1.3.4 เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ประชาชาติที่เป็นธรรม โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินงบประมาณไปสู่จุดที่ช่วยยกฐานะของประชาชนที่ยากจนให้มีรายได้สูงขึ้น เช่น จัดสรรงบประมาณให้มีการสร้างสาธารณูปโภค ถนนหนทาง ไปสู่ประชาชนที่ยากจนในชนบทให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนที่ยากจนสามารถใช้ขนส่งผลิตผลของตนเองออกขายสู่ตลาดภายนอกได้ เพื่อจะได้ราคาผลผลิตดีขึ้น ทำให้มีรายได้สูงขึ้น เป็นต้น

1.3.5 เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการเงินการคลังของประเทศ โดยรัฐบาลจัดสรรเงินงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ เช่น เมื่อเศรษฐกิจมีภาวะเงินเฟ้ออยู่รัฐบาลก็ควรจัดสรรงบประมาณ โดยใช้นโยบายการเก็บเงินภาษีอากรและรายได้อื่นๆ ของรัฐบาลให้มีรายรับงบประมาณให้มาก และให้มากกว่ารายจ่ายงบประมาณที่รัฐบาลจะใช้จ่ายออกไป เพื่อให้ปริมาณเงินในท้องตลาดในประเทศมีปริมาณเงินน้อยลง ซึ่งเป็นวิธีขจัดปัญหาภาวะเงินเฟ้อลงได้ทางหนึ่ง และในทางตรงข้ามในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศมีภาวะเงินฝืดอยู่ รัฐบาลก็สามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือจัดสรรเงิน

งบประมาณ โดยจัดเงินงบประมาณที่จะใช้จ่ายให้มีการใช้จ่ายที่สูงและให้สูงกว่างบประมาณรายรับที่รัฐบาลเก็บเข้ามา จากการเก็บภาษีอากรและรายได้ทางอื่นๆ ของรัฐบาล เพื่อเพิ่มปริมาณเงินในท้องตลาดให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นวิธีการขจัดปัญหาภาวะเงินฝืดลงได้ทางหนึ่ง

1.3.6 เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์งาน และผลงานที่รัฐบาลจะดำเนินการ เนื่องจากงบประมาณเป็นที่รวมทั้งหมดของงาน และแผนงานที่รัฐบาลจะดำเนินการในแต่ละปี ด้านสังคม ด้านอุตสาหกรรม ด้านเกษตร ฯลฯ ว่ามีงานอะไรบ้างที่รัฐบาลจะดำเนินงานในแต่ละด้าน ดังนั้นรัฐบาลสามารถใช้งบประมาณหรือเอกสารงบประมาณที่แสดงถึงงานต่างๆ ที่รัฐบาลทำให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อประชาชนจะได้ทราบว่าเงินภาษีอากรต่างๆ ที่ประชาชนได้เสียให้แก่รัฐนั้น รัฐได้นำมาทำประโยชน์อะไรให้แก่ประชาชนบ้าง ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศร่วมกับรัฐบาลด้วยการเสียภาษีอากรด้วยความเห็นใจและศรัทธาในผลงานของรัฐบาลต่อไป

1.4 รูปแบบงบประมาณ

การแบ่งประเภทของงบประมาณในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกได้ 2 เกณฑ์ คือ ใช้นโยบายเป็นเกณฑ์ และใช้บทบาทหน้าที่ของงบประมาณเป็นเกณฑ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ยุพดี ศิริวรรณ. 2541 : 18 -19)

1.4.1 การใช้นโยบายเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทงบประมาณ

1.4.1.1 งบประมาณสมดุล (Balance Budget) ได้แก่ งบประมาณที่จัดทำตามนโยบายงบประมาณสมดุลของรัฐบาล ที่ต้องการให้ประมาณการรายได้เท่ากับงบประมาณรายจ่ายในขณะที่เศรษฐกิจกำลังมีเสถียรภาพ ซึ่งเป็นประโยชน์คือการพัฒนาประเทศ รัฐบาลควรใช้งบประมาณแบบสมดุล ไม่ควรใช้งบประมาณแบบเกินดุลหรือขาดดุล เพราะจะทำให้ปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นทำให้ดุลยภาพที่ดีของระบบเศรษฐกิจในขณะนั้นเสียไป

1.4.1.2 งบประมาณเกินดุล (Surplus Budget) ได้แก่ งบประมาณที่จัดทำตามนโยบายงบประมาณเกินดุลของรัฐบาล ที่ต้องการให้มีประมาณการรายได้สูงกว่างบประมาณรายจ่าย รัฐบาลควรใช้งบประมาณเกินดุลนี้ในกรณีที่เศรษฐกิจมีภาวะเงินเฟ้ออย่างมาก หรือปริมาณเงินในท้องตลาดมีมากกว่าสินค้าหรือบริการ ทั้งนี้เพื่อลดปริมาณสินค้าและบริการในท้องตลาด ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพดีขึ้นในที่สุด

1.4.1.3 งบประมาณขาดดุล (Deficit Budget) ได้แก่ งบประมาณที่จัดทำตามนโยบายงบประมาณขาดดุลของรัฐบาล ที่ต้องการให้มีงบประมาณการรายจ่ายสูงกว่าประมาณการรายได้ รัฐบาลควรใช้งบประมาณขาดดุลในกรณีที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเพราะการใช้นโยบายขาดดุลนี้จะทำให้ปริมาณเงินในท้องตลาดมีเพิ่มมากขึ้น จากการที่รัฐบาลปล่อย

เงินออกมามากกว่าเงินที่เข้าคลัง จะช่วยให้มีการซื้อขายมากขึ้น มีการผลิตและการจ้างงานเพิ่มขึ้น ขจัดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำให้ฟื้นตัวขึ้น

1.4.2 การใช้บทบาทหรือหน้าที่เป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทงบประมาณ

1.4.2.1 ระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line Item Budgeting System) งบประมาณประเภทนี้เน้นถึงการควบคุมรายจ่ายต่างๆ เป็นสำคัญ เป็นการจำแนกรายการค่าใช้จ่ายต่างๆ ไว้อย่างละเอียด เช่น จำแนกออกตามลักษณะของการใช้จ่าย มีการชี้แจงรายละเอียดอย่างถี่ถ้วนว่าจะนำรายจ่ายไปใช้ในด้านใดบ้าง เป้าหมายของงบประมาณประเภทนี้ก็เพื่อป้องกันการทุจริตและเชื่อว่าสามารถควบคุมการใช้จ่ายต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ สันนิษฐานกันว่าเป็นระบบงบประมาณที่ใช้เมื่อสมัยเริ่มแรกของหลายๆ ประเทศ แต่ระบบงบประมาณนี้มีข้อเสียก็คือต้องเสียเวลาในการจัดเตรียมและการพิจารณามาก ทั้งยังไม่มีอะไรเป็นหลักประกันได้ว่างานต่างๆ จะสามารถสำเร็จตามเป้าหมายได้เพียงไร กล่าวคือไม่สามารถแสดงผลงานที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเงิน ว่าได้ประโยชน์มากน้อยเพียงใดต่อสังคมส่วนรวม การวิเคราะห์งบประมาณแบบนี้กระทำเพียงวิเคราะห์ส่วนที่เพิ่มขึ้น (Increment) โดยใช้งบประมาณของปีเก่าเป็นฐานเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงใดๆ ทั้งในเป้าหมายและวิธีการบริหารงานงบประมาณของรัฐ ภายใต้ระบบงบประมาณแบบนี้จะเกิดขึ้นได้ยาก แม้จะมีข้อดีคือช่วยป้องกันการรั่วไหลของเงินได้บ้างและไม่ต้องอาศัยข้อมูลในการวิเคราะห์มากก็ตาม

1.4.2.2 ระบบงบประมาณแบบแสดงผลงาน (Performance Budgeting System) ระบบงบประมาณแบบนี้เกิดจากการปรับปรุงแก้ไขระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ โดยเน้นหนักในด้านประสิทธิภาพและการประหยัด (Efficiency and Economy) การใช้ทรัพยากร และต้องการแสดงให้เห็นถึงผลงานที่จะเกิดจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณ หน่วยวิเคราะห์ของระบบงบประมาณแบบนี้คือหน่วยกิจกรรม โดยรัฐต้องแสดงให้เห็นว่าการทำกิจกรรมอะไร ต้องใช้เงินงบประมาณจำนวนเท่าใด และได้ผลตอบแทนจำนวนหรือมีมูลค่าเท่าใด กล่าวคือการอนุมัติงบประมาณต้องเปรียบเทียบว่ากิจกรรมไหนให้ผลตอบแทนคุ้มค่ามากกว่ากัน และในขั้นการบริหารงบประมาณก็เน้นที่การบรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมายของกิจกรรมนั้นๆ เป็นหลัก โดยพยายามใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุด การติดตามประเมินผลเป็นการประเมินผลดูว่าการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ได้บรรลุจุดประสงค์มากน้อยเพียงใดเป็นประเด็นหลัก ส่วนการจัดซื้อวัสดุนั้นไม่เคร่งครัดว่าต้องซื้ออะไร ราคาหน่วยละเท่าใด แต่ให้มีความยืดหยุ่นในการบริหารมากที่สุด ระบบงบประมาณแบบแสดงผลงานนี้สามารถลดความเคร่งครัดในการควบคุมลง เพิ่มความคล่องตัวในการบริหารงานมากขึ้น และเน้นหนักการพยายามบรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมายของกิจกรรมเป็นหลัก

1.4.2.3 ระบบงบประมาณแบบแผนงาน (Planning Programming Budgeting System : PPBS) ระบบงบประมาณแบบนี้พัฒนาต่อเนื่องมาจากระบบงบประมาณ

แบบแสดงผลงานที่กล่าวถึงข้างต้น โดยนำการวางแผน (Planning) เข้ามาประกอบเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานงบประมาณ เพื่อให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) พร้อมๆ กันไป ระบบ PPBS มีจุดเด่นที่เน้นการวางแผนระยะยาวและการบรรลุจุดประสงค์อย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั้งภายในปีงบประมาณเดียวกันและในระหว่างปีงบประมาณที่ต่อเนื่องกัน การจัดเตรียมงบประมาณแบบ PPBS เริ่มต้นด้วยการวางแผนระยะยาวพร้อมกับการวางแผนด้านการเงิน (แผนการหารายได้และการใช้จ่าย) ในระยะยาวอย่างสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในการจัดทำงบประมาณประจำปีเป็นการแบ่งช่วงเวลาของแผนระยะยาวมาปฏิบัติภายในปีงบประมาณหนึ่งๆ การอนุมัติงบประมาณเป็นการพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแผนงานต่างๆ มากกว่าการพิจารณางานแต่ละประเภทและไม่พิจารณารายละเอียดด้านการจัดซื้อหรือใช้จ่ายหมวดต่างๆ เหมือนระบบงบประมาณแสดงรายการ ในชั้นการบริหารงบประมาณนั้น ใช้วิธีการเดียวกับระบบงบประมาณแบบแสดงผลงานที่กล่าวถึงข้างต้น กล่าวคือ เน้นการบรรลุจุดประสงค์ของแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ มากกว่าเคร่งครัดในรายการใช้จ่ายเงินแบบแต่ก่อน ข้อแตกต่างสำคัญของระบบงบประมาณแบบแสดงรายการกับแบบแสดงผลงานคือ แบบแสดงรายการนั้นใช้หลักวิเคราะห์ส่วนเพิ่ม (Incremental) โดยใช้งบประมาณของปีเก่าเป็นฐานและมุ่งคุมรายละเอียดการใช้จ่ายของแต่ละหน่วยงานเท่านั้น ส่วนแบบแสดงผลงานใช้หลักการวิเคราะห์โดยมุ่งความถูกต้องทั้งระบบ (System Analysis) กล่าวคือ ทบทวนการตั้งงบประมาณตั้งแต่เริ่มโครงการโดยใช้หลักการตั้งงบประมาณตามแผน และโครงการที่ได้วิเคราะห์และประเมินผลแล้วว่าให้ผลตอบแทนคุ้มค่า ตลอดจนสอดคล้องกับแผนรวมหรือนโยบายหลักของรัฐ

1.4.2.4 ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting : SPBB) เป็นระบบงบประมาณที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดพันธกิจ (Mission) ขององค์กร จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ แผนงาน งาน/โครงการ อย่างเป็นระบบมีการติดตามและประเมินผลสม่ำเสมอ เพื่อวัดผลสำเร็จของงานตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ มีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบในการวางแผนจัดการและบริหาร งานแก่กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ โดยสามารถแสดงความรับผิดชอบของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (กรมบัญชีกลาง. 2551 : ออนไลน์)

- ระดับชาติหรือระดับรัฐบาล โดยมีความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ (Strategic Delivery Target) ซึ่งใช้กำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดสรรงบประมาณประจำปีของประเทศ

- ระดับกระทรวงหรือระดับความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ของกระทรวง โดยมีรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบต่อเป้าหมายสำเร็จที่เรียกว่าเป้าหมายการให้บริการ

สาธารณะ (Service Delivery Target) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในข้อตกลงการให้บริการ สาธารณะ (Public Service Agreement : PSA) ที่จัดระหว่างคณะกรรมการนโยบายงบประมาณ กับรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

- ระดับกรมหรือระดับหน่วยปฏิบัติ โดยมีหัวหน้าหน่วยงาน รับผิดชอบต่อความสำเร็จของผลผลิต (Outputs) ที่หน่วยงานนั้นรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งผลผลิตดังกล่าว เป็นองค์ประกอบสำคัญในข้อตกลงการจัดทำผลผลิต (Service Delivery Agreement – SDA) ที่จะทำขึ้นระหว่างรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกับหัวหน้าหน่วยปฏิบัติ

1.5 กระบวนการจัดทำงบประมาณ (วงจรงบประมาณ)

กระบวนการจัดทำงบประมาณประกอบด้วย การดำเนินงาน 6 ขั้นตอน คือ การ ทบทวนงบประมาณ การวางแผนงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และการติดตามประเมินผลและการรายงานผล (กรมบัญชีกลาง. 2551 : ออนไลน์)

1.5.1 การทบทวนงบประมาณ เริ่มจากการที่ส่วนราชการและสำนัก งบประมาณทำการทบทวนงบประมาณ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.5.1.1 การทบทวนงบประมาณที่ได้อนุมัติการดำเนินงานแล้ว ซึ่ง จะประกอบด้วย

- การทบทวนภารกิจตามยุทธศาสตร์ เป็นการทบทวน ภารกิจที่หน่วยงานดำเนินงานเพื่อให้เกิดการพัฒนา การแก้ไข การป้องกัน หรือเพื่อให้เกิด ผลผลิต/ผลลัพธ์ตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ ได้แก่ ทบทวนเป้าหมายการให้บริการ กระทรวงและตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์กระทรวง เป้าหมาย หน่วยงานและตัวชี้วัด กลยุทธ์หน่วยงาน ผลผลิต/โครงการและตัวชี้วัด

- การทบทวนภารกิจประจำ เป็นการทบทวนภารกิจสำคัญ ของหน่วยงานที่ต้องทำตามกฎหมายหรือได้รับมอบหมาย หรืออาจกล่าวได้ว่าคืองานประจำที่ ต้องทำ

- การทบทวนค่าใช้จ่ายของแต่ละภารกิจ เป็นการทบทวน เพื่อก่อให้เกิดความประหยัดและความคุ้มค่าสูงสุด ความประหยัดและความคุ้มค่าสูงสุด

1.5.1.2 การทบทวนงบประมาณกลางปี เพื่อให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย

- การทบทวนระดับกระทรวง/หน่วยงาน ได้แก่ กรณีการ ปรับยุทธศาสตร์/เป้าหมายการให้บริการ/ค่าใช้จ่าย เนื่องจากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงจนส่งผล กระทบให้มีการเปลี่ยนแปลง เป้าหมายยุทธศาสตร์ระดับชาติ ทำให้กระทรวงหรือหน่วยงาน

จำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์และเป้าหมายการให้บริการ ตลอดจนค่าใช้จ่ายให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์/เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติใหม่ (งบประมาณไม่เปลี่ยนแปลง) กรณีการ ปรับแผนกลยุทธ์/แผนการให้บริการ/ผลผลิต/โครงการ เป็นกรณีที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์/เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ แต่ผลการดำเนินงานของกระทรวง/หน่วยงาน อาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการให้บริการของกระทรวง/หน่วยงาน และเป้าหมายระดับชาติที่ กำหนดไว้เดิมได้ กระทรวง/หน่วยงานจะต้องมีการปรับแผนกลยุทธ์ แผนการให้บริการ ผลผลิต/โครงการ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น (งบประมาณไม่เปลี่ยนแปลง) หรือหากการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์และเป้าหมายภายใต้การ ให้บริการของกระทรวง/หน่วยงานในทั้ง 2 กรณี มีผลทำให้มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ให้กระทรวง/ หน่วยงานพิจารณาใช้เงินโดยการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

- การทบทวนระดับรัฐบาล เป็นกรณีที่สถานการณ์ของ ประเทศ/โลกเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์/นโยบาย ให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงและมีผลต่อการใช้งบประมาณ รัฐบาลอาจดำเนินการปรับลดงบประมาณของ กระทรวง/หน่วยงานที่มีความสำคัญน้อย หรือรวบรวมเงินเหลือจ่ายจากการดำเนินงานบรรลุตาม วัตถุประสงค์หรือที่หมดความจำเป็นของกระทรวง / หน่วยงานต่างๆ โดยจะต้องกำกวมหมายให้ สามารถโอนงบประมาณระหว่างส่วนราชการได้ หรือใช้จากงบกลางประเภท Contingency Fund / Strategy Fund

1.5.2 การวางแผนงบประมาณ เป็นการกำหนดวงเงินงบประมาณ จาก หน่วยงาน ดังนี้

1.5.2.1 กำหนดยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี

1.5.2.2 คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

1.5.2.3 รัฐมนตรีมอบนโยบายกระทรวง/หน่วยงาน โดยการวางแผน งบประมาณจะต้องคำนึงถึงและตั้งอยู่บนพื้นฐานของเป้าหมายยุทธศาสตร์ระดับชาติ ยุทธศาสตร์ การจัดสรรงบประมาณ ยุทธศาสตร์กระทรวง โดยครอบคลุมมิติยุทธศาสตร์ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติ งานตามยุทธศาสตร์กระทรวงและหน่วยงาน มิติงานตามยุทธศาสตร์เฉพาะของรัฐบาล มิติงานตามยุทธศาสตร์พื้นที่

1.5.3 การจัดทำงบประมาณ ส่วนราชการจัดทำรายละเอียดค่าของงบประมาณ โดยสำนักงบประมาณพิจารณาคำขอของหน่วยงานและนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบในรายละเอียด นำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

1.5.4 การอนุมัติงบประมาณ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะเป็นผู้ให้ความ เห็นชอบต่อร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ และหากผ่านการพิจารณาจะประกาศใช้เป็น พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีต่อไป

1.5.5 การบริหารงบประมาณ หน่วยงาน/กรม บริหารงบประมาณตาม ยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้

1.5.6 การติดตามประเมินผลและการรายงานผล เนื่องจากระบบงบประมาณ แบบใหม่ เป็นระบบที่เน้นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการให้บริการของกระทรวง / หน่วยงาน ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการ ติดตามประเมินผลและรายงานผล เป็น 2 ลักษณะดังนี้

1.5.6.1 รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณที่ แสดง ผลสำเร็จระดับผลผลิต/โครงการตามเกณฑ์การชี้วัดที่กำหนดไว้

1.5.6.2 รายงานประจำปีที่แสดงผลสำเร็จของกระทรวง/หน่วยงานที่ เชื่อมโยงกับเป้าหมายการให้บริการระดับกระทรวง

2. แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างงบประมาณรายจ่าย

2.1 ลักษณะรายจ่ายของรัฐบาล

การพิจารณาถึงผลในทางเศรษฐกิจของรายจ่ายรัฐบาลนั้น อาจพิจารณาถึงการ ใช้จ่ายแต่ละประเภทของรัฐบาลว่าจะมีผลต่อการเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตหรือไม่นั้น อาจ แยกพิจารณาได้ดังนี้ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม. 2546 : 368)

2.1.1 รายจ่ายที่เพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตโดยตรง (Productive Expenditure) รายจ่ายประเภทนี้จะมีลักษณะเป็นการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาล เพื่อที่จะ ช่วยให้ประเทศมีสินค้านำเข้า (Capital Stock) และความสามารถในการผลิตที่เพิ่มขึ้นในอนาคต นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และช่วยให้ ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รายจ่ายที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตโดยตรง ได้แก่ การลงทุนการผลิตต่างๆ เช่น การสร้างถนนหนทาง การสร้างระบบชลประทาน การสร้างแหล่ง พลังงานต่างๆ และการค้นคว้าวิจัย เป็นต้น นอกจากนี้ได้แก่ รายจ่ายต่างๆที่เพิ่มพูนคุณภาพ ของแรงงานให้ดีขึ้น เช่น รายจ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษา ฝึกอบรม การใช้จ่ายทางด้านการแพทย์ และพลาณามัย เป็นต้น

2.1.2 รายจ่ายที่ไม่ได้เพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตโดยตรง (Unproductive Expenditure) รายจ่ายประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภคของรัฐบาล ซึ่งไม่ได้มีส่วนเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิตโดยตรงของประเทศ เช่น การรักษาความสงบ ภายใน และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาลในระดับต่างๆ การใช้จ่ายที่ไม่ได้เพิ่มพูน ประสิทธิภาพการผลิตโดยตรงนี้มีความสำคัญมากต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ ประเทศ

2.2 การจำแนกประเภทรายจ่ายของรัฐบาล

รายจ่ายของรัฐบาลอาจจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ รายจ่ายในงบประมาณและรายจ่ายนอกงบประมาณ ดังนี้

2.2.1 รายจ่ายในงบประมาณ หมายถึง รายจ่ายที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นและนำไปใช้จ่ายได้จะต้องผ่านกระบวนการงบประมาณก่อน คือ จะเป็นรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติจากฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อตราเป็นพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายกำหนดไว้ ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นรายจ่ายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน การป้องกันประเทศ การรักษาความสงบภายใน การศึกษา การสาธารณสุขและสาธารณสุข และการรักษาเสถียรภาพหรือการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

2.2.2 รายจ่ายนอกงบประมาณ หมายถึง รายจ่ายจากเงินที่ส่วนราชการได้รับมา ซึ่งจะต้องนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินหรือรายจ่ายของส่วนราชการ ซึ่งมีใช้รายจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี ได้แก่ รายจ่ายจากเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ รายจ่ายจากเงินกู้ต่างประเทศ ยังไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนว่าในแต่ละปีงบประมาณจะได้รับเงินกู้ต่างประเทศจากแหล่งใด เป็นจำนวนเท่าไร และเมื่อใด รายจ่ายของรัฐวิสาหกิจที่มีสินค้าและบริการที่เป็นสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้าและโทรศัพท์ เป็นต้น รัฐบาลจะจัดตั้งองค์กรที่มีอิสระในการกำหนดแผนการใช้จ่ายและจัดเก็บรายได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการงบประมาณแผ่นดิน รัฐบาลเพียงแต่คอยควบคุมดูแลเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินการ นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วยังมีรายจ่ายนอกงบประมาณอีกหลายประเภท เช่น เงินกองทุนต่างๆ ซึ่งจัดตั้งโดยกฎหมายและคำสั่งนายกรัฐมนตรี เงินบำรุงสถาบันการศึกษา สาธารณสุข และเงินบริจาค เป็นต้น

2.3 การจำแนกประเภทรายจ่ายในงบประมาณ

งบประมาณที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้น สามารถจำแนกออกเป็นหลายประเภท เพื่อใช้ประโยชน์ในการพิจารณาจัดสรร บริหารและควบคุมงบประมาณ รัฐบาลไทยได้จำแนกประเภทของงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลที่สำคัญออกเป็น 5 ประเภท คือ การจำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจ การจำแนกตามลักษณะงาน การจำแนกตามโครงสร้างแผนงาน การจำแนกตามหน่วยงาน และการจำแนกตามลักษณะการใช้งบประมาณ (วิภารัช จินนิกร, 2546 : 47 – 51)

2.3.1 งบประมาณรายจ่ายจำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจ

หมายถึง การจำแนกรายจ่ายในเงินงบประมาณ เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของรัฐบาลด้วยการจำแนกรายจ่ายในงบประมาณออกเป็น 2 กลุ่ม คือรายจ่ายประจำและรายจ่ายลงทุน ดังนี้

2.3.3.1 รายจ่ายลงทุน หมายถึง รายจ่ายที่รัฐบาลใช้จ่ายไปเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเพื่อการได้มาซึ่งครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง โดยถือว่าเป็นรายจ่ายเพื่อสะสมทุนของหน่วยราชการ และเป็นรายจ่ายที่มีลักษณะที่ก่อให้เกิดผลผลิต (Productive) ซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

- รายจ่ายสะสมทุนจ่ายผ่านทางส่วนราชการ ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่ส่วนราชการเพื่อซื้อครุภัณฑ์และที่ดิน และการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ รวมทั้งรายจ่ายที่เป็นเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าใช้สอย และค่าวัสดุที่ใช้จ่ายไปเพื่อการก่อสร้างสินทรัพย์ประจำ เช่น การสร้างเขื่อนและสร้างทาง เป็นต้น

- รายจ่ายสะสมทุนจ่ายผ่านทางรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่รัฐวิสาหกิจเพื่อซื้อครุภัณฑ์และที่ดิน และการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ รวมทั้งรายจ่ายนอกเหนือจากที่มีลักษณะเป็นรายจ่ายลงทุนด้วย เช่น ค่าภาษีอากรการนำเข้าเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการติดตั้งไฟฟ้า การวางท่อประปา และการสร้างทางรถไฟ เป็นต้น

- รายจ่ายลงทุนโอนให้แก่เอกชนในประเทศ ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลจ่ายโอนให้แก่เอกชน เพื่อนำไปใช้จ่ายในการก่อให้เกิดสินทรัพย์ถาวรที่มีอายุการใช้งานเกินกว่า 1 ปี เช่น เงินอุดหนุนให้แก่เอกชนเพื่อจัดทำประปาหมู่บ้าน เป็นต้น

- รายจ่ายลงทุนโอนให้แก่ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลได้จ่ายโอนให้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานปกครองท้องถิ่นรูปอื่นๆ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการก่อให้เกิดสินทรัพย์ถาวร โดยจ่ายเป็นเงินอุดหนุนให้ไปใช้ในการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น เขื่อนกั้นน้ำ ถนนทางระบายน้ำและประปา เป็นต้น

- รายจ่ายลงทุนโอนให้แก่ต่างประเทศ ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลจ่ายโอนให้แก่ผู้รับที่อยู่ในต่างประเทศ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการก่อให้เกิดสินทรัพย์ถาวรหรือการลงทุน เช่น รายจ่ายค่าซื้อปูนซีเมนต์เพื่อช่วยเหลือรัฐบาลลาวในการก่อสร้างเขื่อนพลังงานน้ำ เป็นต้น

- เงินให้กู้ยืมแก่รัฐวิสาหกิจ และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลได้จ่ายให้แก่รัฐวิสาหกิจและเทศบาล หรือหน่วยงานปกครองท้องถิ่นรูปอื่นในลักษณะเป็นการให้กู้ยืมโดยปกติเพื่อใช้ในการลงทุนต่างๆ โดยผู้ยืมจะต้องชดใช้เงินคืนตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนด เช่น เงินให้กู้เพื่อการก่อสร้างประปาเทศบาล

- รายจ่ายใช้คืนหนี้สินหรือการซื้อสินทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลได้จ่ายไปเพื่อชำระหนี้ต้นเงินกู้ รายจ่ายเป็นทุนประเดิมในรัฐวิสาหกิจที่ตั้ง

ใหม่ รายจ่ายเพิ่มทุนหรือค่าซื้อหุ้นต่างๆ รวมทั้งค่าสมาชิกหรือค่าบำรุงซึ่งก่อให้เกิดสินทรัพย์ทางการเงิน เช่น เงินเพิ่มทุนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

2.3.3.2 รายจ่ายประจำ หมายถึง รายจ่ายเพื่อใช้ในการบริหารงานประจำ เป็นรายจ่ายประเภทเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดซื้อบริการและสิ่งของที่ไม่เป็นสินทรัพย์ประเภททุน ถือว่าเป็นรายจ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิต (Non – Productive) โดยตรงซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

- รายจ่ายซื้อสิ่งของและบริการเพื่อใช้ในการบริหารงานโดยปกติและเป็นประจำ ประกอบด้วย 1) เงินเดือน ค่าจ้าง และค่าตอบแทน 2) รายจ่ายเป็นค่าเช่าทรัพย์สิน

3) ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ 4) รายจ่ายทางทหาร 5) รายจ่ายในหมวดเงินอุดหนุนและหมวดรายจ่ายอื่นที่มีลักษณะเป็นการอุดหนุน

- รายจ่ายค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งเป็นค่าดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของรัฐบาลที่เกิดจากการกู้ยืมทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ

- เงินอุดหนุน ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลโอนให้แก่รัฐวิสาหกิจหรือภาคเอกชน เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการอุดหนุนสามารถขายสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้ในราคาที่รัฐบาลกำหนด เช่น เงินชดเชยค่ากระแสไฟฟ้าให้แก่การไฟฟ้าต่างๆ เป็นต้น

- รายจ่ายโอนให้แก่เอกชนในประเทศ ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลจ่ายให้แก่เอกชนและสถาบันซึ่งกระทำการโดยไม่มุ่งหวังผลกำไร จ่ายไปโดยไม่ได้รับสิ่งของหรือบริการตอบแทนกลับคืนมาโดยตรง แต่จะมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ เงินอุดหนุนคนชรา เงินอุดหนุนคนพิการ เงินอุดหนุนองค์การ สมาคม เป็นต้น

- รายจ่ายโอนให้แก่ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อเป็นรายจ่ายประจำ ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลในส่วนกลางได้จ่ายโอนไปให้ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้จ่ายในการบริหารงานตามปกติสำหรับท้องถิ่นนั้นๆ โดยจะมีลักษณะเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป ได้แก่ เงินอุดหนุนทั่วไปที่จัดสรรให้แก่เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

- รายจ่ายให้แก่รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานและสถาบันที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลจัดสรรให้หน่วยงานและสถาบันเหล่านี้มีเงินเป็นทุนดำเนินการและทุนหมุนเวียน ได้แก่ เงินช่วยเหลือรัฐวิสาหกิจเพื่อนำไปชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยที่กู้ยืมมาใช้เป็นเงินทุนดำเนินการและเงินหมุนเวียนที่จ่ายให้แก่รัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

- รายจ่ายโอนไปต่างประเทศเป็นรายจ่ายประจำ ซึ่งเป็นรายจ่ายที่รัฐบาลได้จ่ายให้แก่รัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ ได้แก่ เงินค่าสมาชิกและค่าบำรุงต่างๆ ที่จ่ายให้แก่องค์การและสมาคมในต่างประเทศ เป็นต้น

2.3.2 งบประมาณรายจ่ายจำแนกตามลักษณะงาน

หมายถึง การจำแนกประเภทรายจ่ายในงบประมาณออกเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะงานที่รัฐบาลจะดำเนินการในแต่ละด้าน เพื่อแสดงให้เห็นถึงงานต่างๆ ที่รัฐบาลจะทำในช่วงระยะเวลางบประมาณนั้น ซึ่งจะมีการแบ่งงานเป็นกลุ่มเพื่อให้ประชาชนได้เห็นชัดเจนเกี่ยวกับงานต่างๆ ที่รัฐบาลจะทำเพื่อประชาชน และเพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญสำหรับงานแต่ละด้านอย่างไร

ประเทศไทยจำแนกประเภทงบประมาณออกเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะงานที่รัฐบาลจะนำไปใช้จ่ายตามแนวทางการจำแนกของสำนักงานสถิติแห่งสหประชาชาติ ซึ่งได้จัดทำเป็นคู่มือไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจำแนกรายจ่ายของรัฐบาลต่างๆ ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.3.2.1 ด้านการบริหารทั่วไป

- การบริหารทั่วไป
- การป้องกันประเทศ
- การรักษาความสงบภายในประเทศ

2.3.2.2 ด้านการบริการชุมชนและสังคม

- การศึกษา
- การสาธารณสุข
- การสังคมสงเคราะห์
- การเคหะและชุมชน
- การศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ

2.3.2.3 ด้านการเศรษฐกิจ

- การเชื้อเพลิงและพลังงาน
- การเกษตร การประมง และป่าไม้
- การเหมืองแร่ ทรัพยากรธรณี การอุตสาหกรรม และการ

โยธา

- การคมนาคมขนส่ง และการสื่อสาร
- การบริหารเศรษฐกิจอื่น

2.3.2.4 ด้านการดำเนินงานอื่น

2.3.3 งบประมาณรายจ่ายจำแนกตามแผนงาน

หมายถึง การจำแนกรายจ่ายสำหรับกิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งกระจายอยู่ในหน่วยงานต่างๆ เข้าไว้เป็นหมวดหมู่ภายใต้แผนงานเดียวกัน การจำแนกประเภทงบประมาณรายจ่ายตามแผนงานนี้จะต้องมีการ

จัดทำโครงสร้างแผนงานขึ้นเพื่อเป็นโครงข่ายแสดงให้เห็นถึงแผนดำเนินงานทั้งหมดของรัฐบาล โดยได้จำแนกออกเป็น 5 ระดับลดหลั่นลงไปตามลำดับ คือ

- 2.3.3.1 ระดับสูงสุด คือ ด้าน
- 2.3.3.2 ระดับที่สอง คือ สาขา
- 2.3.3.3 ระดับที่สาม คือ แผนงาน
- 2.3.3.4 ระดับที่สี่ คือ แผนงานรอง
- 2.3.3.5 ระดับที่ห้า คือ งานโครงการ

การจำแนกประเภทงบประมาณรายจ่ายตามแผนงานนี้ มีประโยชน์สำคัญอยู่สองประการคือ ประการแรกเพื่อเป็นรูปแบบในการเสนอข้อมูลงบประมาณอย่างเป็นระบบ และประการที่สองเพื่อแสดงให้เห็นโครงข่ายการดำเนินงานทั้งหมดของรัฐ เพราะจะทำให้มองเห็นภาพรวมได้ชัดเจนว่ามีเรื่องใดควรดำเนินการ แต่ละเรื่องมีความเกี่ยวพันหรือเชื่อมโยงกันอย่างไร ควรจะดำเนินการเรื่องใดอย่างไร หรือไม่

2.3.4 งบประมาณรายจ่ายจำแนกตามหน่วยงาน

หมายถึง การจำแนกรายจ่ายในงบประมาณที่จะจัดสรรไว้สำหรับเป็น ส่วนกลางและให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการออกจากกันให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า เป็นรายจ่ายสำหรับส่วนกลางเป็นจำนวนเท่าใด และเป็นของแต่ละหน่วยงานเป็นจำนวนเท่าใด การจำแนกประเภทรายจ่ายในงบประมาณของหน่วยงานนี้ จะจำแนกเป็นงบกลางและงบรายกระทรวง ทบวง กรม สำหรับงบกลางจะมีการจำแนกย่อยออกเป็นรายการต่อไปอีกกว่าประกอบด้วยรายการอะไรบ้าง ส่วนรายจ่ายของหน่วยงานก็จะแสดงให้เห็นว่าแต่ละกระทรวง ทบวง กรม จะมีรายจ่ายเป็นจำนวนเท่าใด

2.3.5 งบประมาณรายจ่ายจำแนกตามหมวดรายจ่าย

หมายถึง การจำแนกรายจ่ายในงบประมาณที่มีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ 3 ด้าน คือ ประการแรกสำหรับใช้ควบคุมและตรวจสอบการใช้จ่ายให้ถูกต้องและใกล้ชิด ประการที่สองคือมีการลงรายการเป็นรูปบัญชีซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนยากแก่การรั่วไหล และประการที่สามทำให้มีรายการโดยละเอียดที่จะนำมาใช้ในการคิดประมาณการค่าใช้จ่ายของแต่ละรายการได้ ซึ่งประเทศไทยได้จำแนกตามลักษณะการใช้งบประมาณออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.3.5.1 หมวดบุคลากร เป็นรายจ่ายเพื่อการบริหารบุคคลภาครัฐ เช่น เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว

2.3.5.2 หมวดดำเนินการ เป็นรายจ่ายเพื่อการบริหารและดำเนินงาน เช่น ค่าตอบแทน วัสดุ และสาธารณูปโภค

2.3.5.3 หมวดยกเลิกหนี้ เป็นรายจ่ายเพื่อการลงทุน เช่น ค่าครุภัณฑ์ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.3.5.4 หมวดยกเลิกหนี้ เป็นรายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเป็นค่าบำรุงหรือเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีใช้ราชการส่วนกลางตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน สภาตำบล องค์การระหว่างประเทศ นิติบุคคล เอกชนหรือกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ รวมถึงเงินอุดหนุน งบประมาณมหากษัตริย์ เงินอุดหนุนการศาสนา

2.3.5.5 หมวดยกเลิกหนี้ เป็นรายจ่ายที่ไม่เข้าลักษณะงบรายจ่ายใด เช่น เงินราชการลับ เงินค่าปรับที่จ่ายคืนให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว ค่าใช้จ่ายสำหรับกองทุน หรือเงินทุนหมุนเวียน รายจ่ายเพื่อชำระหนี้เงินกู้

3. แนวคิดเกี่ยวกับ GFMS (Government Fiscal Management Information)

3.1 ความเป็นมาของระบบ GFMS

การดำเนินงานด้านการปฏิรูประบบราชการไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใสในการตัดสินใจ รวมทั้งมีวิธีทำงานที่รวดเร็วและคล่องตัวเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ตลอดจนตอบสนองการบริหารประเทศที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งเน้นกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ระดับล่างและท้องถิ่น ในภาพรวมของการบริหารประเทศ รัฐบาลได้มีนโยบายพัฒนาการบริหารงานให้ก้าวสู่แนวทางของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) เพื่อให้รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาภาครัฐและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิรูประบบราชการไทย รวมถึงเป็นกลไกศูนย์กลางในการพัฒนาระบบงานทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ในอนาคต สำหรับการบริหารงานด้านการคลัง รัฐบาลมีนโยบายดำเนินการปรับปรุงการบริหารงานด้านการคลังของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยมุ่งเน้นที่เป้าหมายและผลลัพธ์ของการดำเนินงานเพื่อให้สามารถแปลงนโยบายและวิสัยทัศน์ของรัฐไปสู่การปฏิบัติจริง รวมถึงสามารถเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงานจากแนวนโยบายดังกล่าว รัฐบาลจึงได้เร่งปฏิรูประบบบริหาร และปฏิบัติงานทางด้านการเงินการคลังให้มุ่งสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ริเริ่มให้มี “ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์” หรือ ระบบ GFMS (Government Fiscal Management System) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ จากแนวคิดดังกล่าว วันที่ 22 กรกฎาคม 2546 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบให้มีการออกแบบระบบการเงินการคลังแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดสร้างเป็น National System เพื่อ

เป็นลิขสิทธิ์ของรัฐบาล ซึ่งทุกส่วนราชการทั่วประเทศได้เริ่มนำระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) มาปฏิบัติงานแบบ Online Real Time ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2547 เป็นต้นไป (ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์. 2552 : ออนไลน์)

3.2 เป้าหมายของระบบ GFMS

ออกแบบจัดสร้างระบบบริหารงานการคลังภาครัฐของประเทศไทยอย่างสมบูรณ์แบบ ในด้านรายรับ รายจ่าย การกู้เงิน เงินคงคลัง บัญชีการเงินตามระบบเกณฑ์คงค้าง บัญชีสินทรัพย์ถาวร บัญชีต้นทุน บัญชีบริหารแบบ Single Entry รวมถึงการจัดซื้อ จัดจ้าง การอนุมัติ การเบิกจ่าย การปรับปรุง และการติดตามการใช้งบประมาณที่เน้นการวัดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล แบบ Output - Outcome เพื่อสร้างให้เกิดฐานข้อมูลทางด้านการเงินการคลังภาครัฐแบบ Matrix และ Online Real - Time

3.3 องค์ประกอบระบบ GFMS

3.3.1. ระบบวางแผนและจัดทำงบประมาณ เพื่อรองรับการวางแผนและจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgetary) ที่เน้นผลผลิตและผลลัพธ์ รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการจัดทำงบประมาณในแต่ละขั้นตอน โดยระบบ GFMS จะต่อเชื่อมและทำงานร่วมกับระบบ BIS ของสำนักงานงบประมาณ

3.3.2 ระบบการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งจะติดตามเปรียบเทียบการใช้จ่ายงบประมาณกับเป้าหมายผลผลิตเป็นรายเดือน รายไตรมาส เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ค่าใช้จ่ายต้นทุนด้านต่างๆ

3.3.3 ระบบการบริหารการเบิกจ่ายแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การบริหารเงินสดมีประสิทธิภาพและมีสภาพคล่องที่ดีขึ้น ส่วนราชการไม่ต้องเบิกเงินสำรองเก็บไว้ในบัญชีของตน นอกจากนี้ยังเป็นระบบที่สามารถควบคุม ติดตาม อนุมัติการเบิกจ่าย/โอนเงินแก่คู่สัญญาได้เร็วขึ้น ทำให้คู่สัญญาลดภาระด้านดอกเบี้ย อันจะนำมาสู่ราคาซึ่งลดลงในที่สุด ระบบนี้ยังเป็นระบบข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้บริหาร ในการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งจะให้ข้อมูลแบบ Online Real - Time ทันทีที่บันทึกรายการ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณว่า เป็นไปตามเป้าหมาย ระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ และเป็นระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณโดยละเอียดระดับรายการได้ตลอดเวลา และเป็นระบบที่เชื่อมต่อกับระบบการส่งจ่ายเงิน (Payment System) ของธนาคารกรุงไทย

3.3.4 ระบบบัญชีการเงินการคลังภาครัฐแบบเกณฑ์คงค้าง บัญชีต้นทุน และบัญชีบริหาร เพื่อสร้างให้เกิดระบบงานมาตรฐานด้านการบัญชีของทุกส่วนราชการและประเทศ เพื่อลดภาระในการปฏิบัติงาน เพิ่มความสะดวก ความรวดเร็วในการปิดบัญชีและจัดทำรายงาน

ของทุกส่วนราชการ รวมถึงการจัดทำทะเบียนสินทรัพย์ถาวรกลาง และเริ่มการบันทึกรายการบัญชีต้นทุน

3.3.5 ระบบการจัดซื้อเพื่อการลงทุนสินทรัพย์ถาวร เป็นระบบการจัดซื้อเพื่อการลงทุนสินทรัพย์ที่เชื่อมโยงกับระบบงบประมาณและบัญชีการเงิน

3.3.6 ระบบข้อมูลเพื่อติดตาม ตรวจสอบ ซึ่งจะใช้ในการกำกับ ติดตามการใช้งบประมาณของส่วนราชการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสามารถเรียกดูข้อมูลได้ทันทีโดยไม่ต้องเดินทางไปยังส่วนราชการ อันก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการทำงานมากขึ้น

ภาพประกอบ 3 การเบิก - จ่ายเงินด้วยระบบ GFMIS

ที่มา : นางวันดี บุญยิ่ง. (2552). GFMIS คืออะไร. หน้า 4.

3.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ GFMIS

เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับ CFO แต่ละหน่วยงานในการบริหาร วิเคราะห์ข้อมูลด้านการเงิน การคลัง ที่ถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำ ทันต่อการตัดสินใจ ภายใต้รหัสโครงสร้างรหัสงบประมาณ รหัสบัญชี รหัสพัสดุ ที่จะป็นรหัสกลางของประเทศ ลดภาระและความซ้ำซ้อนใน

การจัดทำรายงานด้านงบประมาณ บัญชี การเงินการคลัง การพัสดุ ที่ต้องจัดทำส่งส่วนกลาง ช่วยอำนวยความสะดวกและลดเวลา ในการจัดทำรายงานการเงิน การคลัง การปิดบัญชี ประจำวัน ประจำเดือน ประจำปี เพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผน บริหารและติดตามการรับจ่ายเงินในงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ กองทุนหมุนเวียน โดยเปรียบเทียบการรับจ่ายเงินจริง กับแผนรับจ่าย (Budget Plan) ตามแผนงานรายวัน รายเดือน รายไตรมาส รายปี แบบ Online Real - Time รวมถึงปรับเปลี่ยนลดขั้นตอนในการจัดสรร/โอนเงินงวด เป็นการ Release งบประมาณในระบบตามระยะเวลาให้รวดเร็วยิ่งขึ้น รองรับการปฏิบัติงานในระบบบัญชีแบบเกณฑ์ คงค้าง ที่สอดคล้องกับมาตรฐานบัญชีสากล IPSAS (International Public Sector Accounting Standard) โดยเฉพาะการบริหารและจัดทำทะเบียนสินทรัพย์ถาวรรายตัว (Fixed Asset) ที่ถูกจัดเก็บและคำนวณค่าเสื่อมราคา ในระบบตลอดอายุสินทรัพย์ ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารพัสดุ สู่แนวทางการจัดซื้อจัดจ้างแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e - Procurement) ก่อให้เกิดความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยในส่วนนี้ระบบ (GFMS) จะเชื่อมต่อกับระบบ G - Procurement ปรับปรุงขั้นตอน วิธีการ เพิ่มความรวดเร็ว ลดเอกสาร ลดระยะเวลาในการรับจ่ายเงิน จากการใช้เงินสดและเช็คเป็นหลักในปัจจุบัน เป็นการรับจ่ายแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e - Receipt/Payment) ที่ใช้การโอนเงินเข้าสู่บัญชีคู่สัญญา ข้าราชการ ลูกจ้าง บัญชีส่วนราชการ และบัญชีเงินคงคลัง GFMS ยังจัดเตรียมระบบเพื่อรองรับการจัดทำบัญชี และการบริหารต้นทุน โดยเฉพาะต้นทุนกิจกรรม ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินผลความสำเร็จของผลผลิต และผลลัพธ์ GFMS จะจัดเก็บข้อมูลการเงิน การคลัง เพื่อการติดตาม ตรวจสอบ ทั้งในลักษณะ Online Real - Time และข้อมูลสะสมย้อนหลังตามระยะเวลาที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กำหนด กล่าวโดยสรุป คือ GFMS จะให้ข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้ง 4 ด้าน คือ ข้อมูลการติดตามการบริหารใช้จ่ายงบประมาณ ข้อมูลงบการเงิน การคลัง ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง ข้อมูลด้านบริหารทรัพยากรบุคคล (กณิกนันต์ ณ สุวรรณ. 2548 : 15-16)

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำและประเมินผลการปฏิบัติราชการ

4.1 ที่มาของการจัดทำและการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

สืบเนื่องจากการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ได้มีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2550) ซึ่งประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 7 ยุทธศาสตร์ โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน ได้กำหนดให้ปรับปรุงระบบการประเมินผลการดำเนินงาน โดยให้มีการเจรจาและทำข้อตกลงผลการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานรายปีกับหัวหน้าส่วนราชการไว้ล่วงหน้า รวมทั้งให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามข้อตกลงดังกล่าวทุกสิ้นปี นอกจากนี้ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์

และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ และสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). 2549? : คำนำ).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ในการดำเนินการเจรจาข้อตกลง และประเมินผลการปฏิบัติราชการ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1.1 เพื่อให้ส่วนราชการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการได้อย่างเหมาะสม และมีการประเมินผลงานตามคำรับรองฯ อย่างมีคุณภาพ น่าเชื่อถือ

4.1.2 เพื่อนำผลการประเมินมาจัดสรรสิ่งจูงใจแก่ส่วนราชการได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

4.1.3 เพื่อให้ส่วนราชการมีการปฏิบัติราชการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และประโยชน์สุขของประชาชน

4.1.4 เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ คณะกรรมการเจรจาข้อตกลงและประเมินผล และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ.ร. มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดทำคำรับรองได้อย่างเหมาะสม

4.2 กรอบการจัดทำและการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

เพื่อเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การประเมินผลการปฏิบัติราชการและได้รับสิ่งจูงใจเพื่อเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทั้งนี้เป็นไปตามผลของการเจรจาและข้อตกลงว่าด้วยผลงานประจำปี ก.พ.ร. เป็นผู้กำหนดกรอบหลักเกณฑ์การเจรจาข้อตกลงผลงาน เป้าหมาย วิธีการประเมินผล และจัดสรรสิ่งจูงใจ สำหรับกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการได้ประยุกต์มาจาก Balanced Scorecard ประกอบด้วย มี 4 มิติ คือ มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ และมิติด้านการพัฒนาองค์กร มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ แสดงผลงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน พิจารณาจากผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติราชการ

4.2.2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ แสดงการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ในการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ พิจารณาจากคุณภาพการให้บริการ การมีส่วนร่วมของประชาชน การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4.2.3 มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ แสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ เช่น การลดรอบระยะเวลาการให้บริการ การบริหารงบประมาณ การประหยัดพลังงาน เป็นต้น พิจารณาจากการบริหารงบประมาณ การประหยัดพลังงาน การลดระยะเวลาให้บริการ การประหยัดงบประมาณ

4.2.4 มิติด้านการพัฒนาองค์กร แสดงความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงขององค์กรและการพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างความพร้อมในการสนับสนุนแผนปฏิบัติราชการ พิจารณาจากการจัดการความรู้ การพัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการฐานข้อมูล การบริหารการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาบุคลากร การพัฒนากฎหมาย การบริหารจัดการองค์กร การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายหมายระดับองค์กรสู่ระดับบุคคล

สำหรับคะแนนผลการปฏิบัติราชการจะถูกจัดออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 หมายถึงดีมาก ระดับ 4 หมายถึงดี ระดับ 3 หมายถึงปานกลาง ระดับ 2 หมายถึงต่ำ และระดับ 1 หมายถึงต่ำมาก

ภาพประกอบ 4 กรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ

ที่มา : ก.พ.ร. (2549?). คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549. หน้า 2.

4.3 ประโยชน์การจัดทำและการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

ผลจากการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ ทำให้ส่วนราชการมีทิศทางการทำงานที่รัฐชัดเจนหน้าก่อนลงมือทำงาน ช่วยให้เจ้าหน้าที่ในส่วนราชการ มีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน ที่สำคัญทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของส่วนราชการได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งติดตามและประเมินผลด้วยตนเองได้อย่างเป็นระบบ และในแต่ละส่วนราชการมีผู้กำกับดูแลตัวชี้วัด หรือเจ้าภาพดูแล ประสานและติดตามการดำเนินงานให้ตัวชี้วัดบรรลุผลสำเร็จ และกำหนดผู้จัดเก็บข้อมูล ประสานรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ทำให้บุคลากรทุกระดับในองค์กรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ขององค์กรร่วมกัน และที่สำคัญระบบการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการส่งผลให้ผู้บริหารระดับต่างๆ มีความชัดเจนถึงภาระความรับผิดชอบ สามารถกำกับผลการปฏิบัติราชการได้ชัดเจนมากขึ้น และในอนาคตจะสามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาระบบการให้รางวัลและการพัฒนาบุคลากร

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรรถชัย บุรกรรมโกวิท (2543) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องระบบและวิธีการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลผลิตและผลลัพธ์เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ผลจากการศึกษาและวิจัยพบว่าขณะที่ประเทศกำลังเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ทั้งทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ รวมทั้งเผชิญความกดดันจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ประกอบกับวิกฤตเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจในกลางปี พ.ศ. 2540 เป็นจุดหักเหที่สำคัญของประเทศ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องปฏิรูปองค์กร โดยเปลี่ยนแปลงการบริหารภาครัฐไปสู่รูปแบบบริหารจัดการที่ต้องเน้นการทำงานโดยวัดผลลัพธ์เป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการงบประมาณจากเดิมที่มุ่งเน้นการควบคุมการใช้ทรัพยากร เป็นระบบงบประมาณที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ของงาน โครงการและแผนงาน ซึ่งจะเป็นการเสริมระบบการบริหารโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีการกำหนดเป้าหมายงาน โครงการ และแผนงานต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม มีกลยุทธ์ที่ชัดเจน มีดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์การใช้จ่ายงบประมาณเน้นที่เป้าหมาย เพื่อประชาชนเป็นหลัก และเห็นความรับผิดชอบต่อผู้บริหารแทนการควบคุมรายละเอียดในการเบิกจ่ายแบบปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงระบบงบประมาณจะส่งผลโดยตรงให้รัฐบาลสามารถจัดสรรทรัพยากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า แต่ประชาชนจะได้ประโยชน์สูงสุดและตรงความต้องการ

ฉันทนา เห็นประเสริฐ (2550) ได้ศึกษาสภาพการใช้ระบบการบริหารงานการคลังภาครัฐแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS) ที่มีต่อข้าราชการกรมบัญชีกลาง ผลวิจัยพบว่าข้าราชการกรมบัญชีกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน

พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลากร ด้านข้อมูลการทำงาน ด้านงบประมาณและอุปกรณ์ และด้านด้านเว็บไซต์ ตามลำดับ ส่วนด้านการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ส่วนในเรื่องพฤติกรรมการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์พบว่า ข้าราชการกรมบัญชีกลางมีความถี่ในการใช้ระบบ 1 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.0 มีเวลาในการใช้ระบบแต่ละครั้ง 1-2 ชั่วโมง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5 ส่วนข้าราชการกรมบัญชีกลางที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุงานต่างกัน จะมีความเห็นต่อสภาพการใช้ระบบ GFMS เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจนรักษา ชัยบุญธรรม (2545) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สำนักงานงบประมาณที่มีต่อการติดตามและประเมินผล ภายใต้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน พบว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานงบประมาณมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 0.71$) และมีความคิดเห็นต่อระบบการติดตามและประเมินผลภายใต้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สำนักงานงบประมาณ

นรินทร์ เมืองพระ (2544.) ได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ เรื่อง กระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน พบว่าในการจัดทำงบประมาณของกระทรวงกลาโหม ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 เป็นต้นไป จะต้องจัดทำงบประมาณตามระบบงบประมาณดังกล่าว ดังนั้นในส่วนของกระทรวงกลาโหมจะต้องมีการเตรียมการในการจัดทำงบประมาณ เพื่อให้เป็นไปตามแนวความคิดของการจัดทำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน กล่าวคือจะต้องมีการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ของกระทรวงเพื่อให้ส่วนราชการในสังกัด ทั้ง 6 ส่วนราชการ สามารถมองเห็นภาพรวม ทิศทาง เป้าหมาย และศักยภาพของกระทรวงกลาโหม ในอันที่จะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับภารกิจ ที่ได้รับมอบหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งถือได้ว่าเป็นแผนแม่บทที่ใช้เป็นกรอบในการจัดทำกลยุทธ์แผนปฏิบัติการ และแผนงบประมาณ

โอโรก (O'Roark,2000) ได้ศึกษาเรื่อง Performance-Based Budgeting : An Empirical Analysis at the State Level พบว่า เกือบทุกรัฐของสหรัฐอเมริกาพยายามนำการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาใช้ไม่แบบใดก็แบบหนึ่ง และการศึกษาเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบของวิธีการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานต่องบประมาณของรัฐ เป็นการใช้อข้อมูลจาก 42 รัฐ ช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 1970-1997 ผลการวิจัยพบว่า วิธีการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานบางอย่างอาจลดค่าใช้จ่ายราวร้อยละ 5 แต่วิธีการบางอย่างของงบประมาณแบบมุ่งเน้น

ผลงานนี้กลับไปเพิ่มค่าใช้จ่ายราวร้อยละ 8 จึงสรุปได้ว่ากระบวนการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานไม่เหมือนกันในทุกรูปแบบ และผลกระทบทางการเงินนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ตัดสรรมาใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1. ข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณจริงแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย โดยมีแหล่งข้อมูล คือ ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS)
2. เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณ โดยมีแหล่งข้อมูล คือ สำนักงานงบประมาณ
3. ผลประเมินการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการแยกตามกระทรวง โดยมีแหล่งข้อมูล คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งใช้ข้อมูลเป็นรายปี ตั้งแต่ ปี 2545 - 2550 เป็นระยะเวลารวม 5 ปี โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลดังต่อไปนี้

- แบบบันทึกข้อมูล 1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณจริงแยกตามกระทรวง
- แบบบันทึกข้อมูล 2 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณจริงแยกหมวดรายจ่าย
- แบบบันทึกข้อมูล 3 เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณจริง
- แบบบันทึกข้อมูล 4 ผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล กระทำโดยใช้แบบบันทึกดังกล่าว จัดเก็บโดยผู้ดำเนินการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2552 เป็นระยะเวลารวม 4 เดือน โดยข้อมูลมีลักษณะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS) ซึ่งใช้ข้อมูลเป็นรายปี ตั้งแต่ ปี 2545 - 2550 เป็น

ระยะเวลารวม 6 ปี และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ซึ่งใช้ข้อมูลเป็นรายปี ตั้งแต่ ปี 2548 - 2550 เป็นระยะเวลารวม 3 ปี

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการประมวลผลข้อมูล และวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าทางสถิติต่างๆ ซึ่งการวิเคราะห์จะทำการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ กระทำโดยการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) โดยอาศัยสถิติค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ซึ่งมีขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 คำนวณหาร้อยละการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย พิจารณาจากร้อยละรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวม ในช่วงไม่มีระบบ GFMS ปี 2545 – 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMS ปี 2548 – 2550

1.2 กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ประสิทธิผล โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย พิจารณาจากเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงไม่มีระบบ GFMS ปี 2545 – 2547 เท่ากับร้อยละ 92 และช่วงที่มีระบบ GFMS ปี 2548 – 2550 เท่ากับร้อยละ 92.67 ซึ่งกำหนดโดยสำนักงบประมาณ

1.3 วิเคราะห์ประสิทธิผล โดยการเปรียบเทียบร้อยละของมูลค่าการเบิกจ่ายงบประมาณต่องบประมาณทั้งหมดที่จัดสรรไว้แยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่ายกับเกณฑ์การวิเคราะห์ประสิทธิผล

1.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1.4.1 ค่าร้อยละ (P) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 104)

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ F แทน ความถี่ที่ต้องการแปลค่าให้เป็นร้อยละ
 n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.4.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541

: 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนทั้งหมด
 n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานแยกกระทรวง กระทำโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงกับคะแนนผลประเมินการดำเนินงานใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ และด้านการพัฒนาองค์กร ซึ่งประเมินโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) โดยมีขั้นตอนและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient : ρ_{xy}) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง ซึ่งเป็นข้อมูลที่รวบรวมจากประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างชุดเดียวกันโดยใช้สูตร ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 316)

$$\rho_{xy} = \frac{N \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ ρ_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 $\sum X$ แทน ผลบวกประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ
 $\sum Y$ แทน ผลบวกผลประเมินการดำเนินงานใน 4 ด้าน
 X^2 แทน กำลังสองประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ
 Y^2 แทน กำลังสองผลประเมินการดำเนินงานใน 4 ด้าน

$$\sum XY$$

แทน ผลบวกของผลคูณคะแนนจากประสิทธิผลของการเบิกจ่าย
งบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานใน 4 ด้าน

N

แทน หน่วยราชการ 21 กระทรวง

2.2 การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างประสิทธิผล
ของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงาน มีเกณฑ์ดังนี้ (สมเดช บุญประจักษ์.
2551 : 292)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
0.90 ขึ้นไป	หมายความว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.70-0.90	หมายความว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.30-0.69	หมายความว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
0.01-0.29	หมายความว่า มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
ต่ำกว่า 0.00	หมายความว่า ไม่มีความสัมพันธ์

2.3 การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน กระทำ
โดยกำหนดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) เท่ากับ 0.05 และใช้การทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งมี
สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (สมเดช บุญประจักษ์. 2551 : 293)

$$t = r \sqrt{\frac{n-2}{1-r^2}} ; v = n - 2$$

เมื่อ r แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันที่คำนวณได้
 n แทน จำนวนข้อมูล
 v แทน องศาแห่งความเป็นอิสระ

โดยมีสมมติฐาน คือ

$H_0 : \rho = 0$ ($\rho = 0$ แสดงว่าประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ
และผลประเมินการดำเนินงานไม่มีความสัมพันธ์กัน)

$H_1 : \rho \neq 0$ ($\rho \neq 0$ แสดงว่าประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ
และผลประเมินการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กัน)

จะปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ถ้า $\alpha < 0.05$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่มีและไม่มีระบบ GFMIS แยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงกับผลประเมินการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้แยกนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย ในช่วงไม่มีระบบ GFMIS ปี 2545 – 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMIS ปี 2548 – 2550

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง ในช่วง ปี 2548 -2550

ตอนที่ 1 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย ในช่วงไม่มีระบบ GFMIS ปี 2545 – 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMIS ปี 2548 – 2550 แสดงผลดังตาราง 2 – 7

1.1 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวง

ตาราง 2 ร้อยละของรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวมแยกตามกระทรวง ปี 2545 - 2550

หน่วย : ร้อยละ

กระทรวง	ร้อยละของรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวม							
	ไม่มีระบบ GFMIS			มีระบบ GFMIS			ค่าเฉลี่ย	
	2545	2546	2547	2548	2549	2550	ไม่มี GFMIS	มี GFMIS
สำนักนายกรัฐมนตรี	87.28	75.37	85.95	80.20	80.61	79.69	82.87	80.17
กระทรวงกลาโหม	86.63	86.47	90.65	97.93	96.38	80.83	87.92	91.71
กระทรวงการคลัง	98.70	99.54	99.32	99.26	99.24	98.36	99.19	98.95
กระทรวงการต่างประเทศ	96.83	95.93	93.06	90.67	93.31	87.81	95.27	90.60
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	87.57	93.16	75.79	88.83	87.99	79.89	85.51	85.57

ตาราง 2 (ต่อ)

กระทรวง	ร้อยละของรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวม							
	ไม่มีระบบ GFMIS			มีระบบ GFMIS			ค่าเฉลี่ย	
	2545	2546	2547	2548	2549	2550	ไม่มี GFMIS	มี GFMIS
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	91.86	95.24	98.26	98.58	95.49	94.54	95.12	96.20
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	79.56	82.94	83.33	86.71	87.42	84.07	81.94	86.07
กระทรวงคมนาคม	100.00	68.07	72.01	65.97	73.31	86.42	80.03	75.23
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	85.99	65.75	88.11	81.69	89.40	86.68	79.95	85.92
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	87.06	62.44	61.48	35.16	44.71	53.87	70.33	44.58
กระทรวงพลังงาน	94.86	64.45	79.73	91.05	81.57	60.99	79.68	77.87
กระทรวงพาณิชย์	82.21	81.91	84.97	90.48	94.35	86.03	83.03	90.29
กระทรวงมหาดไทย	96.51	83.14	85.40	91.84	89.43	90.35	88.35	90.54
กระทรวงยุติธรรม	96.25	92.55	85.19	89.09	88.69	86.94	91.33	88.24
กระทรวงแรงงาน	71.85	96.01	97.07	99.13	98.37	98.54	88.31	98.68
กระทรวงวัฒนธรรม	65.01	84.00	89.36	91.82	85.26	75.49	79.46	84.19
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	83.11	89.89	83.77	87.27	92.01	92.30	85.59	90.53
กระทรวงศึกษาธิการ	83.97	95.00	96.93	100.00	100.00	100.00	91.97	100.00
กระทรวงสาธารณสุข	97.03	97.31	97.01	100.00	100.00	97.35	97.12	99.12
กระทรวงอุตสาหกรรม	94.03	69.39	79.16	77.37	81.73	86.24	80.86	81.78
ส่วนราชการไม่สังกัด สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง	93.92	93.82	92.61	100.00	97.86	94.25	93.45	97.37
ค่าเฉลี่ยรายปี	88.58	84.40	86.63	87.76	88.43	85.74	86.54	87.31

ที่มา : จากการคำนวณตาราง 14 – 16 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

จากตาราง 2 แสดงร้อยละของการเบิกจ่ายรวมต่องบประมาณรวมแยกตามกระทรวง ตั้งแต่ปี 2545 – 2550 โดยแสดงข้อมูลในรูปแบบปีปฏิทินงบประมาณรายจ่าย จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายปี โดยภาพรวมพบว่าหลังจากที่มีการใช้ระบบ GFMIS แล้ว หน่วยงานราชการมีการเบิกจ่ายงบประมาณรวมสูงขึ้นร้อยละ 0.77 และเมื่อวิเคราะห์แยกตามหน่วยงาน พบว่าหน่วยงานที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้น 14 กระทรวง หรือคิดเป็นร้อยละ 66.67 ของจำนวนกระทรวงทั้งหมด ประกอบด้วย กระทรวงกลาโหม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวง

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน
กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง
สาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม และส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือ
ทบวง มีการเบิกจ่ายงบประมาณลดลง 7 กระทรวง หรือคิดเป็นร้อยละ 33.33 ประกอบด้วย
สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงคมนาคม กระทรวง
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน และกระทรวงยุติธรรม

ตาราง 3 ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีและมีระบบ GFMS แยกตาม
กระทรวง

หน่วย : ร้อยละ

กระทรวง	ไม่มี GFMS			มี GFMS		
	ร้อยละของรายจ่ายรวม		การมี หรือไม่มี ประสิทธิภาพ	ร้อยละของรายจ่ายรวม		การมี หรือไม่มี ประสิทธิภาพ
	ต้องงบประมาณรวม			ต้องงบประมาณรวม		
	เกิดจริง (เฉลี่ย) ¹	เป้าหมาย (เฉลี่ย) ²	เกิดจริง (เฉลี่ย) ¹	เป้าหมาย (เฉลี่ย) ²		
สำนักนายกรัฐมนตรี	82.87	92.00	ไม่มี	80.17	92.67	ไม่มี
กระทรวงกลาโหม	87.92	92.00	ไม่มี	91.71	92.67	ไม่มี
กระทรวงการคลัง	99.19	92.00	มี	98.95	92.67	มี
กระทรวงการต่างประเทศ	95.27	92.00	มี	90.60	92.67	ไม่มี
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	85.51	92.00	ไม่มี	85.57	92.67	ไม่มี
กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	95.12	92.00	มี	96.20	92.67	มี
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	81.94	92.00	ไม่มี	86.07	92.67	ไม่มี
กระทรวงคมนาคม	80.03	92.00	ไม่มี	75.23	92.67	ไม่มี
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	79.95	92.00	ไม่มี	85.92	92.67	ไม่มี
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	70.33	92.00	ไม่มี	44.58	92.67	ไม่มี
กระทรวงพลังงาน	79.68	92.00	ไม่มี	77.87	92.67	ไม่มี
กระทรวงพาณิชย์	83.03	92.00	ไม่มี	90.29	92.67	ไม่มี
กระทรวงมหาดไทย	88.35	92.00	ไม่มี	90.54	92.67	ไม่มี
กระทรวงยุติธรรม	91.33	92.00	ไม่มี	88.24	92.67	ไม่มี
กระทรวงแรงงาน	88.31	92.00	ไม่มี	98.68	92.67	มี
กระทรวงวัฒนธรรม	79.46	92.00	ไม่มี	84.19	92.67	ไม่มี
กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	85.59	92.00	ไม่มี	90.53	92.67	ไม่มี

ตาราง 3 (ต่อ)

กระทรวง	ไม่มี GFMS			มี GFMS		
	ร้อยละของรายจ่ายรวม		การมี หรือไม่มี ประสิทธิผล	ร้อยละของรายจ่ายรวม		การมี หรือไม่มี ประสิทธิผล
	ต้องงบประมาณรวม	เป้าหมาย		ต้องงบประมาณรวม	เป้าหมาย	
เกิดจริง (เฉลี่ย) ¹	เป้าหมาย (เฉลี่ย) ²		เกิดจริง (เฉลี่ย) ¹	เป้าหมาย (เฉลี่ย) ²		
กระทรวงศึกษาธิการ	91.97	92.00	ไม่มี	100.00	92.67	มี
กระทรวงสาธารณสุข	97.12	92.00	มี	99.12	92.67	มี
กระทรวงอุตสาหกรรม	80.86	92.00	ไม่มี	81.78	92.67	ไม่มี
ส่วนราชการไม่สังกัด สำนัก นายกรัฐมนตรี กระทรวง	93.45	92.00	มี	97.37	92.67	มี
ค่าเฉลี่ยรายปี	86.54	92.00	ไม่มี	87.31	92.67	ไม่มี

- ที่มา : 1. จากตาราง 2
2. จากการคำนวณตาราง 22 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

จากตาราง 3 แสดงประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS ระหว่าง ปี 2545 – 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMS ระหว่าง ปี 2548 – 2550 แยกกระทรวง โดยแสดงข้อมูลในรูปปีปฏิทินงบประมาณรายจ่าย ภาพรวมพบว่าหน่วยงานราชการมีการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณที่ตั้งไว้ ไม่บรรลุเป้าหมายของการเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่ว่าจะในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS หรือช่วงที่มีระบบ GFMS ถึงแม้จะไม่บรรลุเป้าหมายของการเบิกจ่ายงบประมาณ แต่ก็มีแนวโน้มดีขึ้นเล็กน้อยหลังจากมีระบบ GFMS เมื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามหน่วยงาน พบว่าในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS หน่วยงานราชการ 5 กระทรวง มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 23.81 หน่วยงานราชการ 16 กระทรวง ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 76.19 ในช่วงที่มีระบบ GFMS หน่วยงานราชการ 6 กระทรวง มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 28.57 หน่วยงานราชการ 15 กระทรวง ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 71.43

ตาราง 4 ร้อยละการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีและมีระบบ GFMS แยกตามกระทรวง

หน่วย : ร้อยละ

กระทรวง	ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ		
	ไม่มี GFMS	มี GFMS	การเปลี่ยนแปลง
สำนักนายกรัฐมนตรี	(9.13)	(12.50)	(3.37)
กระทรวงกลาโหม	(4.08)	(0.96)	3.12
กระทรวงการคลัง	7.19	6.28	(0.91)
กระทรวงการต่างประเทศ	3.27	(2.07)	(5.34)
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	(6.49)	(7.10)	(0.61)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์	3.12	3.53	0.41
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	(10.06)	(6.60)	3.46
กระทรวงคมนาคม	(11.97)	(17.44)	(5.47)
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(12.05)	(6.75)	5.30
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	(21.67)	(48.09)	(26.42)
กระทรวงพลังงาน	(12.32)	(14.80)	(2.48)
กระทรวงพาณิชย์	(8.97)	(2.38)	6.59
กระทรวงมหาดไทย	(3.65)	(2.13)	1.52
กระทรวงยุติธรรม	(0.67)	(4.43)	(3.76)
กระทรวงแรงงาน	(3.69)	6.01	9.70
กระทรวงวัฒนธรรม	(12.54)	(8.48)	4.06
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	(6.41)	(2.14)	4.27
กระทรวงศึกษาธิการ	(0.03)	7.33	7.36
กระทรวงสาธารณสุข	5.12	6.45	1.33
กระทรวงอุตสาหกรรม	(11.14)	(10.89)	0.25
ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือกระทรวง	1.45	4.70	3.25
ค่าเฉลี่ย	(5.46)	(5.36)	0.10

ที่มา : คำนวณจากตาราง 3 โดยนำร้อยละของรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวมที่เกิดขึ้นจริงเฉลี่ยลบด้วยเป้าหมายเฉลี่ย

จากตาราง 4 แสดงร้อยละการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ ในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMIS ระหว่าง ปี 2545 – 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMIS ระหว่าง ปี 2548 – 2550 แยกกระทรวง โดยแสดงข้อมูลในรูปปีปฏิทินงบประมาณรายจ่าย ภาพรวมพบว่าหน่วยราชการมีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้นเล็กน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ 0.10 หลังจากมีระบบ GFMIS เมื่อวิเคราะห์แยกตามหน่วยงาน พบว่ามีหน่วยงานราชการ 13 กระทรวง มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้นหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMIS หรือคิดเป็นร้อยละ 61.90 ประกอบด้วย กระทรวงกลาโหม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม และส่วนราชการ ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง แต่มีหน่วยงานราชการ 8 กระทรวง มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณลดลงหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMIS หรือคิดเป็นร้อยละ 38.10 ประกอบด้วย สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน และกระทรวงยุติธรรม โดยเฉพาะกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายถึงร้อยละ 48.09 และมีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายลดลงถึงร้อยละ 26.42 เมื่อเทียบกับช่วงที่ไม่มีระบบ GFMIS

1.2 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามหมวดรายจ่าย

ตาราง 5 ร้อยละของรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวมแยกตามหมวดรายจ่าย

หน่วย : ร้อยละ

หมวดรายจ่าย	ร้อยละของรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวม							
	ไม่มีระบบ GFMIS			มีระบบ GFMIS			ค่าเฉลี่ย	
	2545	2546	2547	2548	2549	2550	ไม่มี GFMIS	มี GFMIS
หมวดบุคลากร	98.86	99.13	100.00	97.63	100.00	100.00	99.33	99.21
หมวดดำเนินการ	94.46	93.72	93.76	100.00	100.00	100.00	93.98	100.00
หมวดลงทุน	76.26	65.35	64.61	61.31	71.52	60.08	68.74	64.30
หมวดเงินอุดหนุน	90.90	81.72	88.14	100.00	100.00	100.00	86.92	100.00
หมวดรายจ่ายอื่น	91.68	92.13	94.04	82.00	80.72	92.96	92.62	85.23
ค่าเฉลี่ยรายปี	90.43	86.41	88.11	88.19	90.45	90.61	88.32	89.75

ที่มา : จากการคำนวณตาราง 17 – 18 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

จากตาราง 5 แสดงร้อยละของรายจ่ายรวมต้องบประมาณรวมแยกตามหมวดรายจ่าย ตั้งแต่ปี 2545 – 2550 โดยแสดงข้อมูลในรูปปีปฏิทินงบประมาณรายจ่าย จากการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยรายปี โดยภาพรวมพบว่าหลังจากที่มีการใช้ระบบ GFMIS แล้ว มีร้อยละของการเบิกจ่ายงบประมาณสูงขึ้นร้อยละ 1.43 และเมื่อวิเคราะห์แยกตามหมวดรายจ่าย พบว่ามีหมวดรายจ่ายที่ร้อยละของการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้น 2 หมวดรายจ่าย หรือคิดเป็นร้อยละ 40.00 ประกอบด้วย หมวดดำเนินการ และหมวดเงินอุดหนุน มีหมวดรายจ่ายที่ร้อยละของการเบิกจ่ายงบประมาณลดลง 3 หมวดรายจ่าย หรือคิดเป็นร้อยละ 60.00 ประกอบด้วย หมวดบุคลากร หมวดลงทุน และหมวดรายจ่ายอื่น

ตาราง 6 ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีและมีระบบ GFMIS แยกตามหมวดรายจ่าย

หน่วย : ร้อยละ

หมวดรายจ่าย	ไม่มี GFMIS			มี GFMIS		
	ร้อยละของรายจ่ายรวม		การมี หรือไม่มี ประสิทธิภาพ	ร้อยละของรายจ่ายรวม		การมี หรือไม่มี ประสิทธิภาพ
	ต้องบประมาณรวม			ต้องบประมาณรวม		
	เกิดจริง (เฉลี่ย) ¹	เป้าหมาย (เฉลี่ย) ²		เกิดจริง (เฉลี่ย) ¹	เป้าหมาย (เฉลี่ย) ²	
หมวดบุคลากร	99.33	92.00	มี	99.21	92.67	มี
หมวดดำเนินการ	93.98	92.00	มี	100.00	92.67	มี
หมวดลงทุน	68.74	92.00	ไม่มี	64.30	92.67	ไม่มี
หมวดเงินอุดหนุน	86.92	92.00	ไม่มี	100.00	92.67	มี
หมวดรายจ่ายอื่น	92.62	92.00	มี	85.23	92.67	ไม่มี
ค่าเฉลี่ยรายปี	88.32	92.00	ไม่มี	89.75	92.67	ไม่มี

- ที่มา : 1. จากตาราง 5
2. จากการคำนวณตาราง 22 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

จากตาราง 6 แสดงประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMIS ระหว่าง ปี 2545 – 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMIS ระหว่าง ปี 2548 – 2550 แยกตามหมวดรายจ่าย โดยแสดงข้อมูลในรูปปีปฏิทินงบประมาณรายจ่าย ภาพรวมพบว่าหมวดรายจ่ายมีการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณที่ตั้งไว้ ไม่บรรลุประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่ว่าจะในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMIS หรือช่วงที่มีระบบ GFMIS ถึงแม้จะไม่บรรลุประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณ แต่ก็มีแนวโน้มดีขึ้นเล็กน้อยหลังจากมีระบบ GFMIS เมื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามหมวดรายจ่าย พบว่า

ในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS หมวดรายจ่าย 3 หมวด มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 60 หมวดรายจ่าย 2 หมวด ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 40 และในช่วงที่มีระบบ GFMS หมวดรายจ่าย 3 หมวด มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 60 มีหมวดรายจ่าย 2 หมวด ไม่บรรลุประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 40

ตาราง 7 ร้อยละการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีและมีระบบ GFMS แยกตามหมวดรายจ่าย

หน่วย : ร้อยละ

กระทรวง	ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ		
	ไม่มี GFMS	มี GFMS	การเปลี่ยนแปลง
หมวดบุคลากร	7.33	6.54	(0.79)
หมวดดำเนินการ	1.98	7.33	5.35
หมวดลงทุน	(23.26)	(28.37)	(5.11)
หมวดเงินอุดหนุน	(5.08)	7.33	12.41
หมวดรายจ่ายอื่น	0.62	(7.44)	(8.06)
ค่าเฉลี่ย	(3.68)	(2.92)	0.76

ที่มา : คำนวณจากตาราง 6 โดยนำร้อยละของรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวมที่เกิดขึ้นจริงเฉลี่ยลบด้วยเป้าหมายเฉลี่ย

จากตาราง 7 แสดงร้อยละการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS ระหว่าง ปี 2545 - 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMS ระหว่าง ปี 2548 - 2550 แยกตามหมวดรายจ่าย โดยแสดงข้อมูลในรูปปีปฏิทินงบประมาณรายจ่ายภาพรวมพบว่า ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้นเล็กน้อย หรือคิดเป็นร้อยละ 0.76 หลังจากมีระบบ GFMS เมื่อวิเคราะห์แยกตามหมวดรายจ่าย พบว่าหมวดรายจ่าย 2 หมวด มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้นหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMS หรือคิดเป็นร้อยละ 40 ประกอบด้วย หมวดดำเนินการ และหมวดเงินอุดหนุน แต่หมวดรายจ่าย 3 หมวด มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณลดลงหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMS หรือคิดเป็นร้อยละ 60 ประกอบด้วย หมวดบุคลากร หมวดลงทุน และหมวดรายจ่ายอื่น

**ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผล
ประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวงใน 5 มิติ ในช่วง ปี 2548 -2550**

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงกับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวงใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ และด้านการพัฒนาองค์กร ในช่วงปี 2548 – 2550 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation) ในการอธิบายความสัมพันธ์ แสดงผลดังตาราง 8 – 13

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับ
ผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ

ปีงบประมาณ	ρ	Sig. (2-tailed)	ผลทดสอบสมมติฐาน
ปี 2548	0.046	0.842	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2549	-0.104	0.655	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2550	-0.194	0.399	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
เฉลี่ยปี 2548 - 2550	-0.010	0.966	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ที่มา : จากการคำนวณตาราง 2 และตาราง 19 - 21 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

จากตาราง 8 พบว่าผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีดังนี้

ปี 2548 ได้ค่า ρ เท่ากับ 0.046 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.842 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2549 ได้ค่า ρ เท่ากับ -0.104 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.655 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2550 ได้ค่า ρ เท่ากับ -0.194 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.399 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เฉลี่ยปี 2548 – 2550 ได้ค่า ρ เท่ากับ -0.010 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.966 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านคุณภาพการให้บริการ

ปีงบประมาณ	ρ	Sig. (2-tailed)	ผลทดสอบสมมติฐาน
ปี 2548	-0.116	0.618	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2549	-0.149	0.520	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2550	-0.141	0.542	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
เฉลี่ยปี 2548 - 2550	-0.156	0.500	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ที่มา : จากการคำนวณตาราง 2 และตาราง 19 - 21 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

จากตาราง 9 พบว่าผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านคุณภาพการให้บริการ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีดังนี้

ปี 2548 ได้ค่า ρ เท่ากับ -0.116 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.618 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านคุณภาพการให้บริการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2549 ได้ค่า ρ เท่ากับ -0.149 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.520 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านคุณภาพการให้บริการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2550 ได้ค่า ρ เท่ากับ -0.141 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.542 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านคุณภาพการให้บริการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เฉลี่ยปี 2548 – 2550 ได้ค่า ρ เท่ากับ -0.156 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.500 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านคุณภาพการให้บริการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ

ปีงบประมาณ	ρ	Sig. (2-tailed)	ผลทดสอบสมมติฐาน
ปี 2548	0.114	0.623	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2549	0.169	0.464	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2550	0.248	0.278	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
เฉลี่ยปี 2548 - 2550	0.234	0.306	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ที่มา : จากการคำนวณตาราง 2 และตาราง 19 - 21 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

จากตาราง 10 พบว่าผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีดังนี้

ปี 2548 ได้ค่า ρ เท่ากับ 0.114 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.623 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2549 ได้ค่า ρ เท่ากับ 0.169 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.464 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2550 ได้ค่า P เท่ากับ 0.248 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.278 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เฉลี่ยปี 2548 – 2550 ได้ค่า P เท่ากับ 0.234 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.306 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับ
ผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กร

ปีงบประมาณ	ρ	Sig. (2-tailed)	ผลทดสอบสมมติฐาน
ปี 2548	0.114	0.623	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2549	-0.305	0.179	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2550	0.173	0.454	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
เฉลี่ยปี 2548 - 2550	-0.070	0.763	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ที่มา : จากการคำนวณตาราง 2 และตาราง 19 - 21 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

จากตาราง 11 พบว่าผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีดังนี้

ปี 2548 ได้ค่า P เท่ากับ 0.114 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.623 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กรอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2549 ได้ค่า P เท่ากับ -0.305 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.179 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กรอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2550 ได้ค่า P เท่ากับ 0.173 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.454 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กรอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เฉลี่ยปี 2548 – 2550 ได้ค่า P เท่ากับ -0.070 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.763 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กรอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในภาพรวม

ปีงบประมาณ	P	Sig. (2-tailed)	ผลทดสอบสมมติฐาน
ปี 2548	-0.006	0.978	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2549	-0.012	0.960	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2550	0.046	0.843	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
เฉลี่ยปี 2548 - 2550	0.070	0.763	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ที่มา : จากการคำนวณตาราง 2 และตาราง 19 - 21 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

จากตาราง 12 พบว่าผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่าย งบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในภาพรวม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีดังนี้

ปี 2548 ได้ค่า P เท่ากับ -0.006 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.978 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในภาพรวมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2549 ได้ค่า P เท่ากับ -0.012 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.960 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลประเมินการดำเนินงานในภาพรวมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี 2550 ได้ค่า P เท่ากับ 0.046 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.843 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประเมินการดำเนินงานในภาพรวมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เฉลี่ยปี 2548 – 2550 ได้ค่า P เท่ากับ 0.070 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.763 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับสมมติฐาน H_0 หมายความว่า ประสิทธิภาพของการเบิกจ่ายงบประมาณมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลประเมินการดำเนินงานในภาพรวมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 สรุปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานใน 5 ด้าน สำหรับปี 2548 - 2550

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ	P	Sig. (2-tailed)	ผลประเมินการดำเนินงาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ปี 2548	0.046	0.842	ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	-0.116	0.618	ด้านคุณภาพการให้บริการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	0.114	0.623	ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	0.114	0.623	ด้านการพัฒนาองค์กร	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	-0.006	0.978	ด้านภาพรวม	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2549	-0.104	0.655	ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	-0.149	0.520	ด้านคุณภาพการให้บริการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	0.169	0.464	ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	-0.305	0.179	ด้านการพัฒนาองค์กร	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	-0.012	0.960	ด้านภาพรวม	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
ปี 2550	-0.194	0.399	ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	-0.141	0.542	ด้านคุณภาพการให้บริการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	0.248	0.278	ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	0.173	0.454	ด้านการพัฒนาองค์กร	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	0.046	0.843	ด้านภาพรวม	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
เฉลี่ยปี 2548 - 2550	-0.010	0.966	ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	-0.156	0.500	ด้านคุณภาพการให้บริการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	0.234	0.306	ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติการ	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	-0.070	0.763	ด้านการพัฒนาองค์กร	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
	0.070	0.763	ด้านภาพรวม	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ที่มา : จากการคำนวณตาราง 8 - 12

จากตาราง 13 พบว่าผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานทั้งในภาพรวมและในรายด้าน 4 ด้าน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน มีดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันสำหรับปี 2548 กับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามสำหรับปี 2549 และ 2550 กับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามทุกปีกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านคุณภาพการให้บริการ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทุกปีกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันสำหรับปี 2548 และ 2550 กับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กร และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามสำหรับปี 2549 กับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามสำหรับปี 2548 และ 2549 กับผลประเมินการดำเนินงานในภาพรวม และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันสำหรับปี 2550 กับผลประเมินการดำเนินงานในภาพรวม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่มีและไม่มีการใช้ระบบ GFMIS และความสัมพันธระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. ศึกษาประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณของส่วนราชการในช่วงที่มีและไม่มี การใช้ระบบ GFMIS แยกตามกระทรวง และหมวดรายจ่าย
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผล ประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง

สมมติฐานในการวิจัย

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผล ประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1. ข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณจริงแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย โดยมี แหล่งข้อมูล คือ ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS)
2. เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณ โดยมีแหล่งข้อมูล คือ สำนักงานงบประมาณ
3. ผลประเมินการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการแยกตามกระทรวง โดยมีแหล่ง ข้อมูล คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งใช้ข้อมูลเป็นรายปี ตั้งแต่ ปี 2545 - 2550 เป็นระยะเวลารวม 5 ปี โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลดังต่อไปนี้

- แบบบันทึกข้อมูล 1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณจริงแยกตามกระทรวง
- แบบบันทึกข้อมูล 2 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณจริงแยกหมวดรายจ่าย
- แบบบันทึกข้อมูล 3 เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณจริง
- แบบบันทึกข้อมูล 4 ผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยใช้แบบบันทึกดังกล่าว จัดเก็บโดยผู้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2552 เป็นระยะเวลารวม 4 เดือน โดยข้อมูลมีลักษณะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) ซึ่งใช้ข้อมูลเป็นรายปี ตั้งแต่ ปี 2545 - 2550 เป็นระยะเวลารวม 6 ปี และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ซึ่งใช้ข้อมูลเป็นรายปี ตั้งแต่ ปี 2548 - 2550 เป็นระยะเวลารวม 3 ปี

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการประมวลผลข้อมูล และวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าทางสถิติต่าง ๆ ซึ่งการวิเคราะห์จะทำการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ กระทำโดยการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) โดยอาศัยสถิติค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ซึ่งมีขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 คำนวณหาร้อยละการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย พิจารณาจากร้อยละรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวม ในช่วงไม่มีระบบ GFMS ปี 2545 - 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMS ปี 2548 - 2550

1.2 กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ประสิทธิผล โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย พิจารณาจากเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงไม่มีระบบ GFMS ปี 2545 - 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMS ปี 2548 - 2550 ซึ่งกำหนดโดยสำนักงบประมาณ

1.3 วิเคราะห์ประสิทธิผล โดยการเปรียบเทียบร้อยละของมูลค่าการเบิกจ่ายงบประมาณต้องงบประมาณทั้งหมดที่จัดสรรไว้แยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่ายกับเกณฑ์การวิเคราะห์ประสิทธิผล

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวง กระทำโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวง กับคะแนนผลประเมินการดำเนินงานใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติการ และด้านการพัฒนาองค์กร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยใช้ค่าสถิติที่ (t-test) และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงาน มีเกณฑ์ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
0.90 ขึ้นไป	หมายความว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.70-0.90	หมายความว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.30-0.69	หมายความว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
0.01-0.29	หมายความว่า มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
ต่ำกว่า 0.00	ไม่มีความสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่มีและไม่มีระบบ GFMIS แยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงกับผลประเมินการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้แยกนำเสนอผลการวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงและหมวดรายจ่าย ในช่วงไม่มีระบบ GFMIS ปี 2545 – 2547 และช่วงที่มีระบบ GFMIS ปี 2548 – 2550

1.1 หลังจากที่มีการใช้ระบบ GFMIS แล้ว หน่วยงานราชการมีการเบิกจ่ายงบประมาณรวมสูงขึ้นร้อยละ 0.77 เมื่อวิเคราะห์แยกตามหน่วยงานพบว่าหน่วยงานราชการที่มีอัตราการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้น 14 กระทรวง หรือคิดเป็นร้อยละ 66.67 มีหน่วยงานราชการที่มีอัตราการเบิกจ่ายงบประมาณลดลง 7 กระทรวง หรือคิดเป็นร้อยละ 33.33 และเมื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีและมีระบบ GFMIS แยกกระทรวง ในภาพรวมพบว่าหน่วยงานราชการมีการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายการเบิกจ่ายจากงบประมาณ

ที่ตั้งไว้ ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่ว่าจะในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS หรือ ช่วงที่มีระบบ GFMS ถึงแม้จะไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ แต่ก็มีแนวโน้มดีขึ้น ร้อยละ 0.10 หลังจากมีระบบ GFMS

เมื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามหน่วยงาน พบว่าในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS หน่วยงานราชการ 5 กระทรวง มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 23.81 หน่วยงานราชการ 16 กระทรวง ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 76.19 และในช่วงที่มีระบบ GFMS หน่วยงานราชการ 6 กระทรวง มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 28.57 หน่วยงานราชการ 15 กระทรวง ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 71.43 โดยเฉพาะ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายถึงร้อยละ 48.09 และมีประสิทธิผลการเบิกจ่ายลดลงถึงร้อยละ 26.42 เมื่อเทียบกับ ช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS และเมื่อวิเคราะห์ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวง พบว่าหน่วยงานราชการ 13 กระทรวง มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้นหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMS หรือคิดเป็นร้อยละ 61.90 แต่ หน่วยงานราชการ 8 กระทรวง มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณลดลงหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMS หรือคิดเป็นร้อยละ 38.10

1.2 หลังจากที่มีการใช้ระบบ GFMS แล้ว หน่วยงานราชการมีการเบิกจ่ายงบประมาณรวมสูงขึ้นร้อยละ 1.43 เมื่อวิเคราะห์แยกตามหมวดรายจ่าย พบว่าหมวดรายจ่ายที่ อัตราส่วนการเบิกจ่ายงบประมาณดีขึ้น 2 หมวดรายจ่าย หรือคิดเป็นร้อยละ 40.00 มีหมวดรายจ่ายที่อัตราส่วนการเบิกจ่ายงบประมาณลดลง 3 หมวดรายจ่าย หรือคิดเป็นร้อยละ 60.00 และเมื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่ไม่มีและมีระบบ GFMS แยกหมวดรายจ่าย ในภาพรวมพบว่าหมวดรายจ่ายมีการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณที่ตั้งไว้ ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่ว่าจะในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS หรือช่วงที่มีระบบ GFMS ถึงแม้จะไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ แต่ก็มีแนวโน้มดีขึ้นร้อยละ 0.76 หลังจากมีระบบ GFMS เมื่อวิเคราะห์แยกตามหมวดรายจ่าย พบว่าในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS หมวดรายจ่าย 3 หมวด มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 60 หมวดรายจ่าย 2 หมวด ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 40 และในช่วงที่มีระบบ GFMS หมวดรายจ่าย 3 หมวด มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 60 หมวดรายจ่าย 2 หมวด ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือคิดเป็นร้อยละ 40

เมื่อวิเคราะห์ร้อยละการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณ แยกตามหมวดรายจ่าย พบว่าหมวดรายจ่าย 2 หมวด มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ ดีขึ้นหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMIS หรือคิดเป็นร้อยละ 40 แต่หมวดรายจ่าย 3 หมวด มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณลดลงหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMIS หรือคิดเป็นร้อยละ 60

2. ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลการประเมินการดำเนินงานใน 5 ด้าน แยกตามกระทรวง ในช่วง ปี 2548 -2550

2.1 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันสำหรับปี 2548 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามสำหรับปี 2549 2550 และเฉลี่ยปี 2548 – 2550 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านคุณภาพการให้บริการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามสำหรับปี 2548 - 2550 และเฉลี่ยปี 2548 – 2550 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันสำหรับปี 2548 - 2550 และเฉลี่ยปี 2548 – 2550 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในด้านการพัฒนาองค์กร มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันสำหรับปี 2548 และ 2550 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามสำหรับปี 2549 และเฉลี่ยปี 2548 – 2550 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานในภาพรวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามสำหรับปี 2548 - 2549 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันสำหรับปี 2550 และเฉลี่ยปี 2548 – 2550 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วงที่มี และไม่มีระบบ GFMIS แยกกระทรวงและหมวดรายจ่าย และผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวงกับผลประเมินการดำเนินงาน สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. หลังจากที่เริ่มใช้ระบบ GFMIS แยกตามกระทรวง โดยภาพรวมมีร้อยละการเบิกจ่ายของงบประมาณเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณคือต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 5.36 แต่มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เมื่อเทียบกับช่วงที่ไม่มีระบบ GFMIS และเมื่อวิเคราะห์ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิผล หน่วยราชการ 13 กระทรวง มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น และหน่วยราชการ 8 กระทรวง มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณลดลงหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMIS สะท้อนให้เห็นว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับระบบ GFMIS ที่ว่าด้วยเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารและติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพในรูปแบบ Online Real - Time แต่ที่ร้อยละรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวม และประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณเพิ่มขึ้นไม่มากหลังจากใช้ระบบ GFMIS อาจเป็นเพราะการเบิกจ่ายงบประมาณในบางหมวด เช่น หมวดลงทุน มีลักษณะของการเบิกจ่ายที่มีขั้นตอนมาก ส่งผลให้หน่วยราชการบางหน่วยไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณหรือต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยเฉพาะกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีร้อยละของการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำมาก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานประจำปีของกระทรวงพบว่าเพราะรัฐบาลให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศ จึงได้พยายามนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารและบริการประชาชน ทำให้เกิดโครงการต่างๆ จำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่ต้องจัดซื้อจัดจ้างและมีขั้นตอนของการเบิกจ่ายงบประมาณที่ใช้ระยะเวลามาก จึงส่งผลให้มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายค่อนข้างมาก อีกสาเหตุหนึ่งที่น่าจะทำให้ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณเพิ่มขึ้นไม่มาก หรือบางหน่วยราชการมีระดับประสิทธิผลลดลงนั้น อาจเป็นเพราะระบบ GFMIS เป็นระบบปฏิบัติการใหม่ ซึ่งผู้ปฏิบัติจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ และอาจต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของฉันทนา เห็นประเสริฐ (2550 : 73) ที่ได้ศึกษาสภาพการใช้ระบบการบริหารงานการคลังภาครัฐแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS) ที่มีผลต่อข้าราชการกรมบัญชีกลาง ซึ่งผลวิจัยพบว่าข้าราชการกรมบัญชีกลางมีความถี่ในการใช้ระบบ 1 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.0 มีเวลาในการใช้ระบบแต่ละครั้ง 1-2 ชั่วโมง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5

2. หลังจากที่เริ่มใช้ระบบ GFMIS แยกตามหมวดรายจ่าย โดยภาพรวมมีร้อยละของการเบิกจ่ายงบประมาณเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณคือต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 2.92 แต่มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เมื่อเทียบกับช่วงที่ไม่มีระบบ GFMIS และเมื่อวิเคราะห์ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิผล หมวดรายจ่าย 2 หมวด มีประสิทธิผลดีเพิ่มขึ้น และหมวดรายจ่าย 3 หมวด มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณลดลงหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMIS สะท้อนให้เห็นว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับระบบ GFMIS ที่ว่าด้วยเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารและติดตามการเบิกจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพในรูปแบบ Online Real - Time แต่ที่ร้อยละรายจ่ายรวมต่องบประมาณรวมและประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณเพิ่มขึ้นไม่มากหลังจากใช้ระบบ GFMIS อาจเป็นเพราะการเบิกจ่ายงบประมาณในบางหมวด เช่น หมวดลงทุน มีลักษณะของการเบิกจ่ายที่มีขั้นตอนมาก ส่งผลให้รายจ่ายหมวดลงทุนไม่มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ หรือต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานประจำปีของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่าเพราะรัฐบาลให้ความสำคัญกับระบบสารสนเทศ จึงได้พยายามนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารและบริการประชาชน ทำให้เกิดโครงการต่างๆ จำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่ต้องจัดซื้อจัดจ้างและมีขั้นตอนของการเบิกจ่ายงบประมาณที่ใช้ระยะเวลามาก จึงส่งผลให้มีประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าเป้าหมายค่อนข้างมาก อีกสาเหตุหนึ่งที่น่าจะทำให้ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณเพิ่มขึ้นไม่มาก หรือบางหน่วยราชการมีระดับประสิทธิผลลดลงนั้น อาจเป็นเพราะระบบ GFMIS เป็นระบบปฏิบัติการใหม่ ซึ่งผู้ปฏิบัติจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ และอาจต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ฉันทนา เห็นประเสริฐ (2550 : 73) ที่ได้ศึกษาสภาพการใช้ระบบการบริหารงานการคลังภาครัฐแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS) ที่มีผลต่อข้าราชการกรมบัญชีกลาง ซึ่งผลวิจัยพบว่าข้าราชการกรมบัญชีกลางมีความถี่ในการใช้ระบบ 1 วันต่อสัปดาห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.0 มีเวลาในการใช้ระบบแต่ละครั้ง 1-2 ชั่วโมง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ กับผลประเมินการดำเนินงานแยกกระทรวงใน 4 ด้าน พบว่าประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณไม่มีความสัมพันธ์กับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวงทั้ง 4 ด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สะท้อนให้เห็นว่าเงินไม่ใช่ว่าปัจจัยเดียวที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้บรรลุเป้าหมายและนำมาซึ่งผลประเมินการดำเนินงานที่ดี แต่ยังประกอบด้วยปัจจัยอื่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับรายงานสรุปภาพรวมการดำเนินงานของส่วนราชการประจำปี 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) พบว่าปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการ

ดำเนินงาน มาจากผู้บริหารระดับสูงของส่วนราชการได้ให้ความสำคัญกับระบบประเมินผลการทำงาน โดยเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในขั้นตอนการกำหนดความเหมาะสมของตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย เกณฑ์การให้คะแนน ตลอดจนได้เข้ามากำกับดูแล และติดตามผลการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนส่วนตัวของข้าราชการเองก็มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทความสามารถ กำลังกาย และกำลังใจในการทำงาน นอกเหนือจากนี้ในแต่ละส่วนราชการยังได้มีการจัดฝึกอบรมทั้งจากวิทยากรภายในและภายนอกส่วนราชการ จึงช่วยให้ข้าราชการมีความรู้ความเข้าใจในระบบการประเมินผลที่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อมูลจากผลการศึกษาสามารถนำมาเสนอแนะเพื่อการบริหารจัดการใช้ระบบ GFMS ดังนี้

1. จากการศึกษาประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณแยกตามกระทรวง และตามหมวดรายจ่ายในช่วงที่ไม่มีระบบ GFMS ซึ่งพบว่าประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณเพิ่มขึ้นไม่มากหลังจากเริ่มใช้ระบบ GFMS และบางกระทรวงหรือบางหมวดรายจ่าย กลับมีระดับประสิทธิผลลดลงนั้น อาจเป็นเพราะระบบ GFMS เป็นระบบปฏิบัติการใหม่ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ และอาจต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานใหม่ ซึ่งปัญหานี้จะแก้ไขได้โดยการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบ GFMS พร้อมประเมินความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ และเพิ่มความถี่ในการใช้งานให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญในการใช้ระบบ นอกจากนี้ควรเพิ่มประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณหมวดลงทุน โดยลดระยะเวลาหรือขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณภายใต้ระบบการตรวจสอบการใช้เงินที่มีประสิทธิภาพด้วย
2. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณ กับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวงใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ และด้านการพัฒนาองค์กร ซึ่งพบว่าประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณไม่มีความสัมพันธ์กับผลประเมินการดำเนินงานแยกตามกระทรวงทั้ง 4 ด้าน เป็นเพราะปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญด้านอื่นมีผลกระทบมากกว่าการเบิกจ่ายงบประมาณ แต่ถ้าผู้บริหารหน่วยราชการคิดว่าประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณกับผลประเมินการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กัน ควรจะต้องทบทวนตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงาน โดยเพิ่มน้ำหนักเกี่ยวกับตัวชี้วัดด้านประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณให้มากขึ้น พร้อมทั้งให้ข้าราชการเพิ่มการใช้งานระบบ GFMS เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณให้บรรลุประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาปัจจัยด้านอื่นเพิ่มเติมว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานที่บรรลุวัตถุประสงค์
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ควรจะมีการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพมากขึ้น เช่น การสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงาน หรือการใช้แบบสอบถาม เป็นต้น
3. การศึกษาประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณครั้งต่อไป ควรนำผลการศึกษาจัดกลุ่มแยกตามลักษณะหน้าที่ของหน่วยราชการเพิ่มเติมว่า มีกลุ่มใดบ้างที่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของประเทศอย่างไร เช่น กลุ่มบริหารงานทั่วไป กลุ่มการบริหารชุมชนและสังคม กลุ่มการเศรษฐกิจ และกลุ่มอื่นๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กณิกนันต์ ณ สุวรรณ. (2548). การศึกษาระบบ GFMIS กับการวิเคราะห์ภาพรวมเศรษฐกิจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2552, จาก http://library.cmu.ac.th/faculty/econ/index.php?option=com_content&task=view&id=136&Itemid=149
- กรมบัญชีกลาง. (2551). สารานุกรมเกี่ยวกับงบประมาณ. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551, จาก <http://klang.cgd.go.th/sti/p.3.12.48.doc>
- กัลยา วาณิชบัญญัติ. (2545). หลักสถิติ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม. (2546). การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจนรักษา ชัยบุญธรรม. 2545. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สำนักงานที่มีต่อระบบการติดตามและประเมินผล ภายใต้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา เห็นประเสริฐ. (2550). ศึกษาสภาพการใช้ระบบการบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐแบบระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS) ที่มีต่อข้าราชการกรมบัญชีกลาง. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการทั่วไป). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิต.
- ณรงค์ สัจพันโรจน์. (2539). การจัดทำ อนุมัติ และบริหารงบประมาณแผ่นดิน (ทฤษฎีและปฏิบัติ). พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- นิรันดร์ เมืองพระ. (2544). กระทรวงกลาโหมกับการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2551, จาก <http://www.bangkok.cat.net.th/>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ไพรัช ตระการศิรินนท์. (2544). งบประมาณแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โพรเบน, ริชาร์ด. ที. (2544). เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎีและนโยบาย. แปลโดย จิราภรณ์ ขาวงษ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- ยุพดี ศิริวรรณ. (2541). การบัญชีรัฐบาลและกองทุน. กรุงเทพฯ ; เอเชียแปซิฟิก.
- วันดี บุญยิ่ง. (2552). GFMIS คืออะไร. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://www.kmitl.ac.th/plandiv/plan%20web2/GFMIS/GFMIS01.pdf>
- วิภารัช จินนิกร. (2546). การคลังรัฐบาล. กรุงเทพฯ : เทคนิค 19.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเดช บุญประจักษ์. (2551). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์การพิมพ์.
- สำนักงานประมาณ. (2546). *งบประมาณไทยก้าวไกลสู่ e – Budgeting : คำบรรยายพิเศษ ณ ห้องประชุมใหญ่ศูนย์ประชุมองค์การสหประชาชาติ วันที่ 29 กันยายน 2546*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2552, จาก <http://www.bb.go.th/bb/information/sem01.htm>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549?). *คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2552, จาก http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=4&content_id=614
- (2548?). *รายงานสรุปภาพรวมผลการดำเนินงานของส่วนราชการประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2548*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2552, จาก http://www.opdc.go.th/uploads/files/Overview_Office%20Gov_2548.pdf
- อรรถชัย บุรกรรมโกวิท. (2543). *ระบบและวิธีการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลผลิตและผลลัพธ์ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ*. (รายงานการวิจัย) กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 42.
- Brown, C.V. and P.M. Jackson. (1978). *Public Sector Economics*. New York : Robertson.
- Gujarati, Damodar N. (1995). *Basic Econometrics*. 3rd ed. New Yourk : McGrow – Hill Book Company.
- J. Brian O'Roark. (2000). *Performance – Based Budgeting : An Empirical Analysis at the State Level*. Retrieved December 25, 2008, from <http://www.eduref.org/Eric/>
- Masgrave. Richard A. (1969). *Fiscal System*. London : Yale University Press.
- Sanford, C. (1983). *Economic of Public Finance*. England : Pergamon press
- <http://www.bb.go.th>
- <http://www.cgd.go.th>
- <http://www.fpo.go.th>
- <http://www.gfmis.go.th>
- <http://www.klang.cgd.go.th>
- <http://www.mict.go.th>
- <http://www.opcd.go.th>

ภาคผนวก

ตาราง 14 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2545 - 2546 แยกตามกระทรวง

หน่วย : ล้านบาท

กระทรวง	2545		2546	
	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย
สำนักนายกรัฐมนตรี	7,411.08	6,468.61	32,239.55	24,297.76
กระทรวงกลาโหม	78,584.18	68,079.97	79,923.27	69,113.19
กระทรวงการคลัง	114,716.35	113,227.13	116,333.55	115,793.58
กระทรวงการต่างประเทศ	4,648.21	4,500.83	5,003.05	4,799.65
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	63,438.83	55,555.22	1,708.22	1,591.44
กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	1,944.80	1,786.52	3,743.44	3,565.35
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	34,990.28	27,838.93	55,606.88	46,120.71
กระทรวงคมนาคม	270.00	270.00	47,252.79	32,163.89
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	4,701.12	4,042.40	18,263.76	12,008.19
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	103,762.07	90,337.27	2,174.43	1,357.72
กระทรวงพลังงาน	8,945.96	8,486.24	1,469.31	946.96
กระทรวงพาณิชย์	2,035.18	1,673.20	5,213.98	4,270.51
กระทรวงมหาดไทย	156,784.36	151,319.46	62,320.87	51,815.92
กระทรวงยุติธรรม	41,978.27	40,405.37	9,775.78	9,047.53
กระทรวงแรงงาน	1,363.51	979.67	12,721.56	12,213.61
กระทรวงวัฒนธรรม	2,855.43	1,856.34	1,685.82	1,416.07
กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	2,780.41	2,310.83	4,168.50	3,746.99
กระทรวงศึกษาธิการ	8,878.19	7,454.82	166,200.12	157,883.59
กระทรวงสาธารณสุข	16,087.73	15,609.92	42,482.28	41,337.65
กระทรวงอุตสาหกรรม	3,730.77	3,508.11	3,607.94	2,503.51
ส่วนราชการไม่สังกัด สำนักนายก รัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง	48,147.12	45,222.11	52,090.57	48,873.30

ที่มา : <http://www.gfmis.go.th>

ตาราง 15 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2547 - 2548 แยกตามกระทรวง

หน่วย : ล้านบาท

กระทรวง	2547		2548	
	งบประมาณ	จำนวนเงิน	งบประมาณ	จำนวนเงิน
	รายจ่าย	เบิกจ่าย	รายจ่าย	เบิกจ่าย
สำนักนายกรัฐมนตรี	7,479.28	6,428.21	9,465.83	7,591.45
กระทรวงกลาโหม	80,736.65	73,184.13	81,241.39	79,559.67
กระทรวงการคลัง	131,846.57	130,951.43	140,176.60	139,146.15
กระทรวงการต่างประเทศ	5,450.03	5,071.55	5,648.48	5,121.64
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2,239.42	1,697.33	2,403.01	2,134.48
กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	4,050.33	3,979.78	4,755.39	4,687.73
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	53,304.04	44,415.70	52,131.14	45,202.80
กระทรวงคมนาคม	51,764.87	37,278.29	66,443.37	43,834.74
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	14,909.93	13,137.18	16,150.17	13,193.09
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	2,206.79	1,356.79	5,021.22	1,765.71
กระทรวงพลังงาน	1,568.32	1,250.43	1,609.76	1,465.62
กระทรวงพาณิชย์	4,652.01	3,952.82	4,658.00	4,214.70
กระทรวงมหาดไทย	102,909.92	87,888.75	139,800.18	128,392.51
กระทรวงยุติธรรม	11,387.25	9,700.98	11,753.78	10,471.86
กระทรวงแรงงาน	13,007.78	12,626.69	17,679.25	17,525.50
กระทรวงวัฒนธรรม	2,272.21	2,030.43	2,480.86	2,277.83
กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	5,140.17	4,306.02	6,671.86	5,822.64
กระทรวงศึกษาธิการ	196,476.31	190,439.61	203,752.39	208,575.38
กระทรวงสาธารณสุข	47,678.95	46,251.97	45,014.40	49,512.47
กระทรวงอุตสาหกรรม	3,059.89	2,422.07	3,697.88	2,860.95
ส่วนราชการไม่สังกัด สำนักนายก รัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง	57,944.71	53,660.57	55,342.57	58,033.45

ที่มา : <http://www.gfmis.go.th>

ตาราง 16 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2549 - 2550 แยกตามกระทรวง

หน่วย : ล้านบาท

กระทรวง	2549		2550	
	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย
สำนักนายกรัฐมนตรี	15,188.51	12,243.59	14,395.71	11,471.53
กระทรวงกลาโหม	85,936.12	82,828.62	115,024.01	92,979.34
กระทรวงการคลัง	144,371.52	143,269.29	172,907.09	170,069.28
กระทรวงการต่างประเทศ	6,334.63	5,910.53	7,321.33	6,428.84
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	2,978.63	2,620.99	3,413.28	2,726.76
กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	5,968.26	5,699.12	8,632.22	8,161.03
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	55,150.47	48,214.21	64,972.77	54,621.64
กระทรวงคมนาคม	66,054.93	48,423.62	70,546.85	60,967.49
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	16,237.95	14,516.92	17,515.46	15,181.58
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	5,011.80	2,240.57	4,052.12	2,182.70
กระทรวงพลังงาน	1,705.83	1,391.43	2,199.27	1,341.32
กระทรวงพาณิชย์	4,829.80	4,556.73	5,826.14	5,012.06
กระทรวงมหาดไทย	160,643.48	143,658.54	179,115.75	161,823.71
กระทรวงยุติธรรม	12,449.74	11,041.50	13,934.86	12,115.66
กระทรวงแรงงาน	18,819.25	18,512.39	25,228.84	24,860.17
กระทรวงวัฒนธรรม	2,937.39	2,504.52	4,281.06	3,231.67
กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	9,995.39	9,196.74	9,803.84	9,048.67
กระทรวงศึกษาธิการ	225,592.27	235,245.23	282,254.34	283,634.21
กระทรวงสาธารณสุข	52,652.21	53,654.16	62,279.22	60,629.93
กระทรวงอุตสาหกรรม	3,908.45	3,194.20	4,528.42	3,905.29
ส่วนราชการไม่สังกัด สำนักนายก รัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง	65,605.05	64,201.64	73,217.64	69,006.48

ที่มา : <http://www.gfmis.go.th>

ตาราง 17 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2545 - 2547 แยกตามหมวดรายจ่าย

หน่วย : ล้านบาท

หมวดรายจ่าย	2545		2546		2547	
	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย
บุคลากร	282,206.51	278,996.46	295,894.09	293,334.24	316,888.81	317,972.93
ดำเนินการ	71,122.90	67,184.24	72,109.45	67,583.12	71,429.58	66,973.26
ลงทุน	118,311.60	90,224.73	107,581.22	70,307.27	106,926.02	69,085.13
เงินอุดหนุน	138,494.16	125,898.03	138,233.33	112,971.08	162,217.33	142,980.63
รายจ่ายอื่น	175,173.69	160,600.86	182,230.01	167,883.63	193,323.00	181,804.41

ที่มา : <http://www.gfmis.go.th>

ตาราง 18 จำนวนเงินเบิกจ่ายงบประมาณจริงปี 2548 - 2550 แยกตามหมวดรายจ่าย

หน่วย : ล้านบาท

หมวดรายจ่าย	2548		2549		2550	
	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย	งบประมาณ รายจ่าย	จำนวนเงิน เบิกจ่าย
บุคลากร	362,081.80	353,518.33	385,639.25	389,046.05	426,606.89	429,192.24
ดำเนินการ	104,531.57	109,588.43	115,418.85	130,987.00	141,330.71	147,553.77
ลงทุน	131,693.91	80,736.89	137,991.21	98,686.36	179,594.30	107,901.04
เงินอุดหนุน	292,056.30	304,381.10	344,492.46	348,103.27	370,976.74	371,727.45
รายจ่ายอื่น	359,636.42	294,885.59	376,458.22	303,859.26	447,691.35	416,152.27

ที่มา : <http://www.gfmis.go.th>

ตาราง 19 คะแนนเฉลี่ยของผลประเมินการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการแต่ละด้านแยกตาม
กระทรวง ประจำปี 2548

หน่วยราชการ	ด้าน 1	ด้าน 2	ด้าน 3	ด้าน 4	เฉลี่ย 4 ด้าน
สำนักนายกรัฐมนตรี	4.83	4.51	4.38	4.86	4.65
กระทรวงกลาโหม	4.98	4.25	4.32	4.82	4.59
กระทรวงการคลัง	4.97	4.52	4.96	4.97	4.86
กระทรวงต่างประเทศ	4.92	3.92	3.96	4.70	4.38
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	4.76	3.44	4.68	4.38	4.31
กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	4.67	4.46	4.63	4.77	4.63
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	4.60	4.35	4.25	4.81	4.50
กระทรวงคมนาคม	4.72	4.10	3.88	4.86	4.39
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	4.88	4.23	4.72	4.67	4.62
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	4.48	4.47	4.23	4.76	4.48
กระทรวงพลังงาน	4.40	4.41	4.27	4.65	4.43
กระทรวงพาณิชย์	4.88	4.35	4.81	4.95	4.75
กระทรวงมหาดไทย	4.89	4.49	4.75	4.91	4.76
กระทรวงยุติธรรม	4.90	4.38	4.72	4.86	4.72
กระทรวงแรงงาน	4.60	4.25	4.86	4.89	4.65
กระทรวงวัฒนธรรม	4.99	4.43	4.79	4.66	4.72
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4.84	4.42	4.69	4.86	4.70
กระทรวงศึกษาธิการ	4.53	4.18	4.11	4.89	4.43
กระทรวงสาธารณสุข	4.43	4.21	4.09	4.50	4.31
กระทรวงอุตสาหกรรม	4.79	4.19	4.84	4.89	4.68
ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง	4.52	4.05	4.06	4.44	4.27

ที่มา : <http://www.opcd.go.th>

หมายเหตุ : ด้าน 1 หมายถึงประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้าน 2 หมายถึงคุณภาพการให้บริการ ด้าน 3 หมายถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ ด้าน 4 หมายถึงการพัฒนาองค์กร

ตาราง 20 คะแนนเฉลี่ยของผลประเมินการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการแต่ละด้านแยกตาม
กระทรวง ประจำปี 2549

หน่วยราชการ	ด้าน 1	ด้าน 2	ด้าน 3	ด้าน 4	เฉลี่ย 4 ด้าน
สำนักนายกรัฐมนตรี	4.63	4.51	3.54	4.71	4.35
กระทรวงกลาโหม	4.94	4.45	4.44	4.76	4.65
กระทรวงการคลัง	4.88	4.78	4.09	4.97	4.68
กระทรวงต่างประเทศ	4.19	4.71	2.51	4.76	4.04
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	4.91	4.67	3.72	4.68	4.49
กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	4.23	4.59	4.47	4.42	4.43
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	4.60	4.54	3.66	4.79	4.39
กระทรวงคมนาคม	4.56	4.29	3.82	4.84	4.38
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	4.83	4.58	4.04	4.78	4.56
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	4.77	4.71	3.75	4.89	4.53
กระทรวงพลังงาน	4.60	4.60	4.13	4.84	4.54
กระทรวงพาณิชย์	4.58	4.61	4.10	4.92	4.55
กระทรวงมหาดไทย	4.79	4.80	3.99	4.87	4.61
กระทรวงยุติธรรม	4.75	4.58	3.88	4.75	4.49
กระทรวงแรงงาน	4.43	4.65	4.32	4.73	4.53
กระทรวงวัฒนธรรม	4.96	4.59	3.76	4.87	4.55
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4.81	4.64	4.14	4.95	4.63
กระทรวงศึกษาธิการ	4.86	4.21	3.75	4.76	4.39
กระทรวงสาธารณสุข	4.64	4.61	4.03	4.78	4.52
กระทรวงอุตสาหกรรม	4.72	4.76	4.31	4.91	4.68
ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายก รัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง	4.47	4.47	4.06	4.68	4.42

ที่มา : <http://www.opcd.go.th>

หมายเหตุ : ด้าน 1 หมายถึงประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้าน 2 หมายถึงคุณภาพการให้บริการ ด้าน 3 หมายถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ ด้าน 4 หมายถึงการพัฒนาองค์กร

ตาราง 21 คะแนนเฉลี่ยของผลประเมินการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการแต่ละด้านแยกตาม
กระทรวง ประจำปี 2550

หน่วยราชการ	ด้าน 1	ด้าน 2	ด้าน 3	ด้าน 4	เฉลี่ย 4 ด้าน
สำนักนายกรัฐมนตรี	4.64	4.33	3.54	4.57	4.27
กระทรวงกลาโหม	4.99	4.51	3.99	4.76	4.56
กระทรวงการคลัง	4.88	4.57	3.91	4.89	4.57
กระทรวงต่างประเทศ	4.97	3.68	2.54	4.13	3.83
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	4.85	3.56	3.06	4.36	3.96
กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	3.66	4.09	4.23	4.67	4.16
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	4.66	4.39	3.79	4.70	4.39
กระทรวงคมนาคม	4.26	4.16	3.74	4.78	4.23
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	4.66	4.18	3.43	4.66	4.24
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	4.26	4.32	3.24	4.64	4.11
กระทรวงพลังงาน	4.87	4.48	3.69	4.58	4.41
กระทรวงพาณิชย์	4.79	4.19	4.15	4.66	4.45
กระทรวงมหาดไทย	4.91	4.71	3.88	4.92	4.60
กระทรวงยุติธรรม	4.64	3.96	3.36	4.30	4.06
กระทรวงแรงงาน	4.61	4.15	3.84	4.80	4.35
กระทรวงวัฒนธรรม	4.84	4.07	3.78	4.39	4.27
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4.84	4.50	3.68	4.61	4.41
กระทรวงศึกษาธิการ	4.28	3.68	3.38	4.49	3.96
กระทรวงสาธารณสุข	4.20	4.33	4.02	4.73	4.32
กระทรวงอุตสาหกรรม	4.49	3.90	4.66	4.73	4.45
ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง	4.26	4.02	4.00	4.46	4.18

ที่มา : <http://www.opcd.go.th>

หมายเหตุ : ด้าน 1 หมายถึงประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ด้าน 2 หมายถึงคุณภาพการให้บริการ ด้าน 3 หมายถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ ด้าน 4 หมายถึงการพัฒนาองค์กร

ตาราง 22 เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2545 – 2550

หน่วย : ร้อยละ

ปีงบประมาณ	ร้อยละเป้าหมายการเบิกจ่าย
2545	92.0
2546	92.0
2547	92.0
2548	92.0
2549	93.0
2550	93.0

ที่มา : <http://www.bb.go.th>

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายอมรินทร์ วินัยเสถียร
วันเดือนปีเกิด	29 พฤศจิกายน 2519
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	273 ถนนพะเนียง แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	Assistance Accounting Manager
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท เอส เค็ม กรุ๊ป จำกัด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพัฒนวิชาการพระนคร
พ.ศ. 2539	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพัฒนวิชาการพระนคร
พ.ศ. 2541	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ. การบัญชี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2552	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การจัดการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ